

Samfundsøkonomiske konsekvenser af øget erhvervsdeltagelse for udsatte¹

25. november 2015

Indledning

Dette notat beskriver de samfundsøkonomiske konsekvenser ved en øget erhvervsdeltagelse for udsatte personer. Udsatte defineres af Rockwool Fondens Forskningsenhed som unge, der to år i træk hverken er i beskæftigelse, i uddannelse eller på anden vis har været selvforsørgende. Analysen bygger på to marginaleksperimenter foretaget på DREAM-modellen. I de to eksperimenter løftes erhvervsfrekvensen permanent for 5.000 udsatte personer hvert år. Erhvervsfrekvensen for de udsatte løftes til hhv. erhvervsfrekvensen for gennemsnitspersoner, der ikke er udsatte, og til erhvervsfrekvensen for kortuddannede personer, der ikke er udsatte. Den finanspolitiske holdbarhed forbedres markant i begge eksperimenter. Ligeledes påvirkes en række makroøkonomiske variable positivt som følge af den stigende erhvervsfrekvens. Tabel 1 opsummerer notatets hovedresultater.

Tabel 1 – Hovedresultater

	Erhvervsfrekvens i 2050	BNP i 2050	HBI-effekt
Ændringer i forhold til DREAMs grundforløb			
Erhvervsfrekvens som ikke-udsatte gennemsnitspersoner	1,8 procent point	1,9 procent	0,9 procent af BNP
Erhvervsfrekvens som ikke-udsatte med kort uddannelse	1,4 procent point	1,5 procent	0,7 procent af BNP

Kilde: Egne beregninger på DREAM

¹ Beregningen er bestilt af Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Tekniske forudsætninger for beregningerne

DREAM-modellen er en langsigtet ligevægts-strukturmodel, der har som hovedformål at analysere den langsigtede finanspolitiske holdbarhed, og politikændringers konsekvenser for denne. Når DREAM-modellen bruges til at analysere effekter af ændringer i den økonomiske politik, er det dermed de langsigtede strukturelle ændringer, der analyseres, hvorimod kortsigtede og konjunkturafhængige effekter ikke medtages i analysen.

Den nærværende DREAM-model er kalibreret via nationalregnskabet fra 2011, hvor nationalregnskabet inden kalibreringen er blevet renset for konjunkturafhængige effekter. Den økonomiske krise er indarbejdet i modellen via Finansministeriets fremskrivning til 2020 ved at tillade, at en række af modellens parametre, der beskriver modellens økonomiske struktur og agenternes adfærd, må afvige fra deres strukturelle niveau. Fra 2020 tilpasses parametrene gradvist til DREAMs strukturelle niveauer. DREAM's grundforløb bygger på den nyeste udgave af DREAM modellen, se DREAM (2015)², og medtager alt politik, der var vedtaget i august 2015. DREAMs grundforløb er tilpasset til FMs seneste fremskrivning frem til 2020 fra august 2015.

De to eksperimenter afvikles som stød til økonomien fra og med år 2015, hvor udgangspunktet er DREAMs grundforløb. Herved danner eksperimenterne to alternativforløb, som vurderes relativt til DREAMs grundforløb. Det reale individuelle offentlige forbrug per person, givet personens køn, alder og oprindelse, fastholdes i alternativforløbene på samme niveau som i grundforløbet. Ligeledes fastholdes det reale kollektive offentlige forbrug på samme niveau som i grundforløbet.

² DREAM (2015): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2015.

Grundforløbet

DREAMs grundforløb beskrives nedenfor med hovedvægt på de emner, som er i fokus i alternativforløbene. For en uddybning henvises til DREAM (2015).

Makroøkonomisk udvikling

I Tabel 2 ses vækstregnskabet for DREAMs grundforløb, som dekomponerer væksten i BNP i faste priser. Frem til 2025 forventes en gennemsnitlig vækst på knap 2 procent om året. Derefter forventes væksten at falde en smule frem til 2045, hvorefter den igen forventes at stabilisere sig omkring 2 procent.

I tabellen ses det, at den underliggende trendvækst giver et konstant bidrag på 1,5 procent. Den konjunkturbetingende produktivitet trækker dog den anden vej, da denne først forventes at være neutral omkring 2018.

Det samlede arbejdsomfang målt ved antal arbejdstimer er konstant stigende i hele fremskrivningen. Stigningen er dog knap så kraftig fra 2025 til 2045, hvilket blandt andet hænger sammen med den aldrende befolkning. Endelig skal det bemærkes, at Tabel 2 beskriver væksten i Danmarks samlede BNP i faste priser. BNP-væksten per indbygger er lavere, da der er en konstant befolkningsvækst i fremskrivningen. Væksten i BNP per indbygger kan udregnes ved, at man trækker væksten i befolkningen fra væksten i BNP i faste priser. Dermed bliver den gennemsnitlige årlige vækst i real BNP per indbygger på 1,55 procent i perioden 2015 til 2025.

Tabel 2 - Vækstregnskab for DREAMs grundforløb, gennemsnitlige årlige vækstrater i procent

	2015-2025	2025-2035	2035-2045	2045-2055	2055-2065
BNP i faste priser	1.98	1.70	1.76	2.03	1.98
- Produktionsfaktoren	0.08	-0.10	-0.05	-0.07	-0.04
- Produktive enheder	1.91	1.81	1.81	2.10	2.02
- Produktivitet	1.21	1.57	1.52	1.51	1.55
- Underliggende trend	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
- Demografisk- og konjunkturbetinget	-0.28	0.07	0.02	0.01	0.05
- Samlet antal arbejdstimer	0.69	0.23	0.29	0.58	0.46
- Gennemsnitligt antal arbejdstimer	0.07	0.07	-0.03	0.05	0.05
- Beskæftigelse	0.61	0.16	0.31	0.53	0.41
- <i>Beskæftigelsesandel</i>	<i>0.09</i>	<i>-0.01</i>	<i>0.00</i>	<i>-0.01</i>	<i>0.00</i>
- <i>Arbejdsstyrken</i>	<i>0.52</i>	<i>0.16</i>	<i>0.31</i>	<i>0.53</i>	<i>0.41</i>
- Erhvervsfrekvens	0.04	0.06	-0.07	-0.05	0.05
- Forsørgelsesandel	0.05	-0.23	0.21	0.42	0.12
- Samlet befolkning	0.43	0.33	0.18	0.16	0.24

Kilde: Egen beregninger på DREAM

I Tabel 3 ses, hvorledes en række makroøkonomiske variable udvikler sig relativt til BNP i DREAMs grundforløb. Det private forbrug forventes at stige svagt frem mod 2030 som andel af BNP, hvorefter det stabiliseres. Det offentlige forbrug forventes at falde frem mod 2020, hvorefter det individuelle offentlige forbrug igen forventes at stige, hvilket skyldes alderssammensætningen i befolkningen, samt at der i DREAMs grundforløb antages en mer-vækst i sundhedsudgifter og ældreomsorg frem mod 2040. Investeringerne forventes at stige frem mod 2020, hvorefter de stabiliseres. Nettoeksporten forventes at falde, hvilket skyldes, at de andre komponenter samlet set stiger, hvorved importen stiger, samt at der forbruges en større mængde af den samlede produktion i hjemlandet, hvilket mindsker eksporten.

Beskæftigelsen stiger, hvilket skyldes stigningen i den samlede arbejdsstyrke. Beskæftigelsen stiger både i den private og den offentlige sektor. Stigningen i den offentlige sektor skyldes, at det reale offentlige forbrug stiger i DREAMs grundforløb, hvorved den offentlige sektor har brug for mere arbejdskraft. Nettoledigheden forventes at falde til 2,7 procent af arbejdsstyrken i 2020, hvorefter ledigheden stabiliseres.

Tabel 3 – Makroøkonomiske variable for DREAMs grundforløb

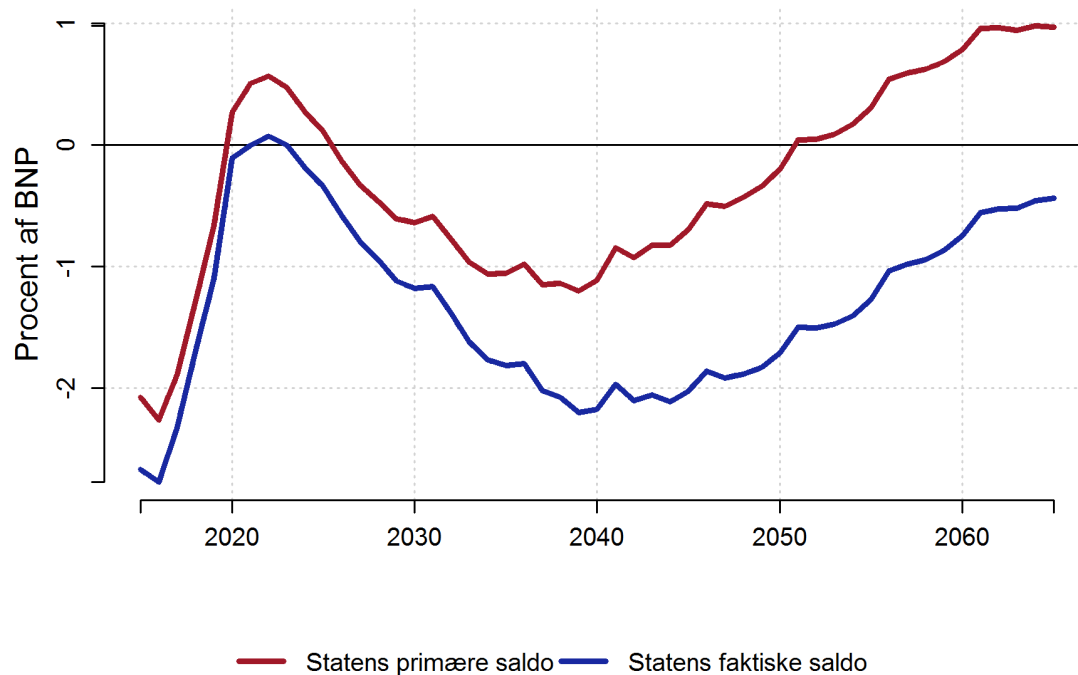
	2015	2020	2030	2040	2050
Procent af BNP					
Privat forbrug	48.3	48.6	50.7	50.5	50.5
Offentligt forbrug	26.5	25.2	26.2	27.2	26.9
- Individuelt offentligt forbrug	18.8	17.9	18.9	19.9	19.6
- Kollektivt offentligt forbrug	7.7	7.3	7.3	7.3	7.3
Nettoeksport	5.9	3.7	0.7	-0.1	0.0
- Eksport	43.8	42.7	40.5	39.8	40.1
- Import	37.9	39.0	39.8	39.9	40.1
Investeringer	19.3	22.5	22.5	22.4	22.6
- Private investeringer	15.6	19.3	18.5	18.5	18.8
- Offentlige investeringer	3.7	3.3	3.9	4.0	3.9
1000 personer					
Beskæftigelse	2635	2749	2836	2879	3009
- Private sektorer	1833	1940	1974	1981	2078
- Offentlige sektor	802	809	862	897	931
Procent af arbejdsstyrken					
Arbejdsløshed	3.6	2.7	2.7	2.8	2.8

Kilde: Egen beregninger på DREAM

Finanspolitisk udvikling

Finanspolitikken vurderes til at være holdbar i DREAMs grundforløb med en holdbarhedsindikator på 0,3 procent af BNP³. Finanspolitikken er dog hovedsageligt holdbar pga. et overskud, som kommer efter 2050. I 2020 og 5-6 år frem forventes den primære saldo at være positiv. Derefter forventes den primære saldo at være negativ i en lang årrække. Deraf følger, at underskuddet på den faktiske saldo forventes at blive på mere end 1 % af BNP i en lang årrække. Dette er ikke i overensstemmelse med budgetlovens maksimale tilladte underskud på 0,5 procent af BNP på statens faktiske strukturelle saldo. Udviklingen i statens primære og faktiske saldo kan ses i Figur 1. Fra 2020 og frem kan de to saldi betragtes som strukturelle.

Figur 1 – Statens primære og strukturelle saldo

Kilde: DREAM

³ Holdbarhedsindikatoren beskrives nærmere i DREAM (2015): Langsigtet økonomisk fremskrivning 2015. København

Definition af udsatte unge og korrektion af erhvervsdeltagelse

Udsatte defineres som unge, der to år i træk hverken er i beskæftigelse, i uddannelse eller i gruppen af øvrige udenfor arbejdsstyrken (sidstnævnte gruppe dækker personer, som ikke modtager en offentlig overførsel)⁴. Definitionen af udsatte unge er foretaget af Rockwool Fondens Forskningsenhed.

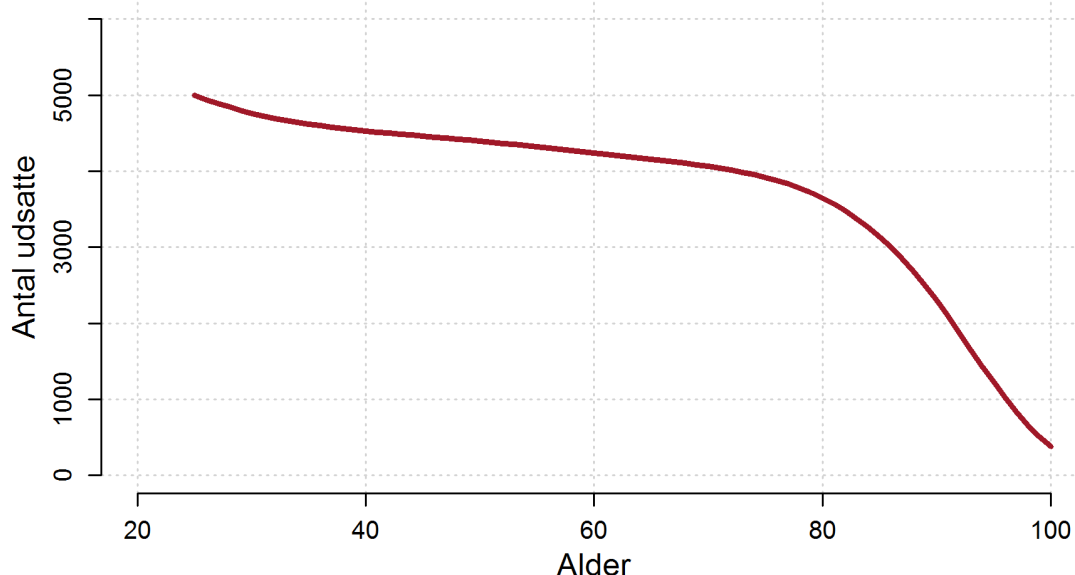
Det ønskes at skønne over effekten af at øge erhvervsdeltagelsen blandt denne gruppe af udsatte unge. Der udføres to eksperimenter: I det første eksperiment øges erhvervsfrekvensen for en gruppe af udsatte unge, der i det resterende livsforløb tildeles en erhvervsfrekvens på gennemsnitligt niveau for ikke-udsatte. I det andet eksperiment øges erhvervsdeltagelsen i det resterende livsforløb til det gennemsnitlige niveau for ikke-udsatte med en kort uddannelse. I den makroøkonomiske model DREAM beregnes effekten af, at gruppen af udsatte unge opnår bedre/gennemsnitlig arbejdsmarkedstilknytning. Resultaterne heraf er beskrevet i de to følgende afsnit.

På baggrund af registerdata identificerer Rockwool Fondens Forskningsenhed gruppen af udsatte unge til at være omkring 5.000 personer per årgang. Heraf er 48 procent mænd og 52 procent kvinder. I beregningerne antages gruppen af udsatte unge derfor at omfatte 5.000 personer på 25 år hvert år fra 2015 og efterfølgende år. Antallet af personer i hver "årgang" af udsatte unge fremskrives, idet en del over tid enten dør eller udvandrer⁵.

Figur 2 viser udviklingen i antallet af udsatte i "årgang" 2015, dvs. blandt 25-årige i 2015. Årgangen består initialt af 5.000 personer. I sidste halvdel af 20'erne samt første halvdel af 30'erne sker en forholdsvis stor udvandring. Fra 70'erne begynder dødeligheden at stige betydeligt, og årgangen formindskes herefter forholdsvis hurtigt. Ved 100 års alderen er 382 udsatte stadig i befolkningen.

⁴ Afgrænsningen sker ud fra den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS).

⁵ Der anvendes gennemsnitlige dødshyppigheder fordelt efter køn, alder og fremskrivningsår samt udvandringssandsynligheder for en gennemsnitlig person af dansk oprindelse fordelt efter køn og alder. Hyppighederne er de samme, som anvendes i DREAMs befolkningsfremskrivning 2015.

Figur 2 – Udsatte i årgang 2015

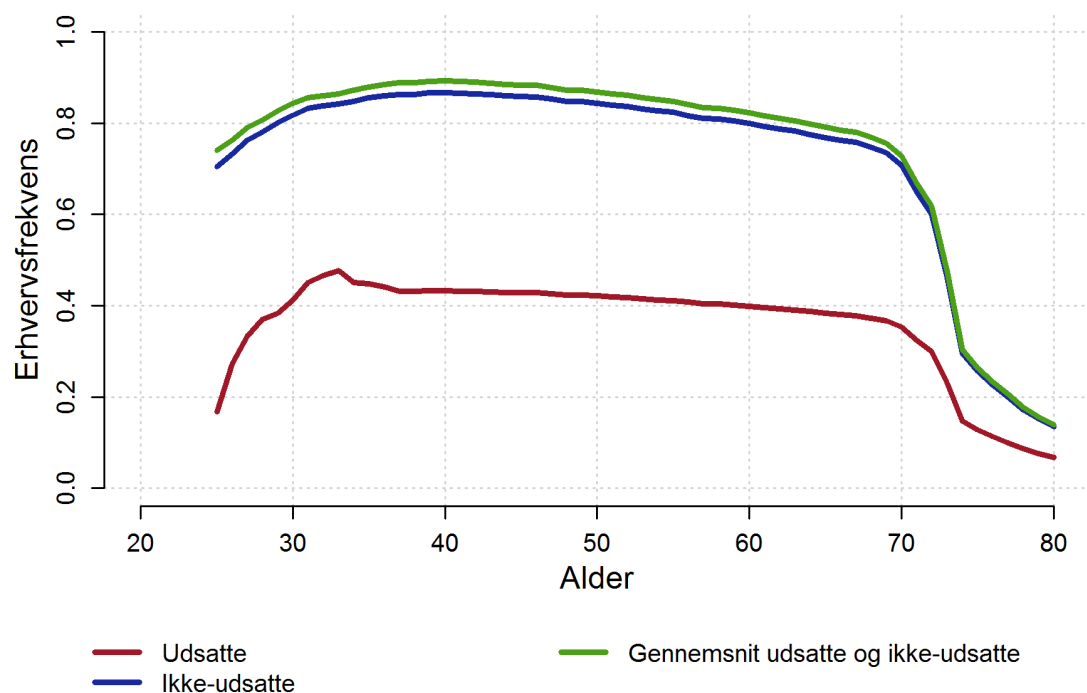
Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Det givne antal af udsatte antages at opnå en bedre arbejdsmarkedstilknytning. Hertil har Rockwool Fondens Forskningsenhed leveret data for den gennemsnitlige erhvervsfrekvens for udsatte og ikke-udsatte. I individspecifikt registerdata følges udviklingen i erhvervsfrekvensen for 25-årige udsatte i år 2000. Det er muligt at følge denne årgang til de i 2012 er 37 år gamle.

I fremskrivningen antages forholdet mellem erhvervsfrekvensen for udsatte og ikke-udsatte at være som for de udsatte i årgang 2000. Fra 37 år, hvor årgang 2000 ikke kan følges længere i det tilgængelige data, antages forholdet mellem erhvervsfrekvenserne at være konstant på samme niveau som ved 37 år.

Figur 3 viser udviklingen i erhvervsfrekvensen for de udsatte mænd i årgang 2015. Som 25-årige er knap 20 procent af de udsatte i arbejdsstyrken. Dette gælder knap 70 procent af de ikke-udsatte. Over alder mindskes forskellen på de to grupper. Efter seks år stabiliseres erhvervsfrekvensen for de udsatte således på et niveau, der er omkring halvt så stort som for ikke-udsatte.

I eksperiment 1 korrigeres erhvervsfrekvensen for gruppen af udsatte, så disse personer opnår samme gennemsnitlige erhvervsfrekvens som ikke-udsatte. Den gennemsnitlige erhvervsfrekvens for hele befolkningen løftes således med omkring 2,5 procentpoint i aldrene mellem 25 og den første mulige efterlønsalder. Stigningen er størst i de yngste alderstrin (op til 3,5 procentpoint) og mindst umiddelbart før efterlønsalderen (2 procentpoint). Efter folkepensionsalderen sker kun et beskedent løft i erhvervsdeltagelsen som følge af korrektionen.

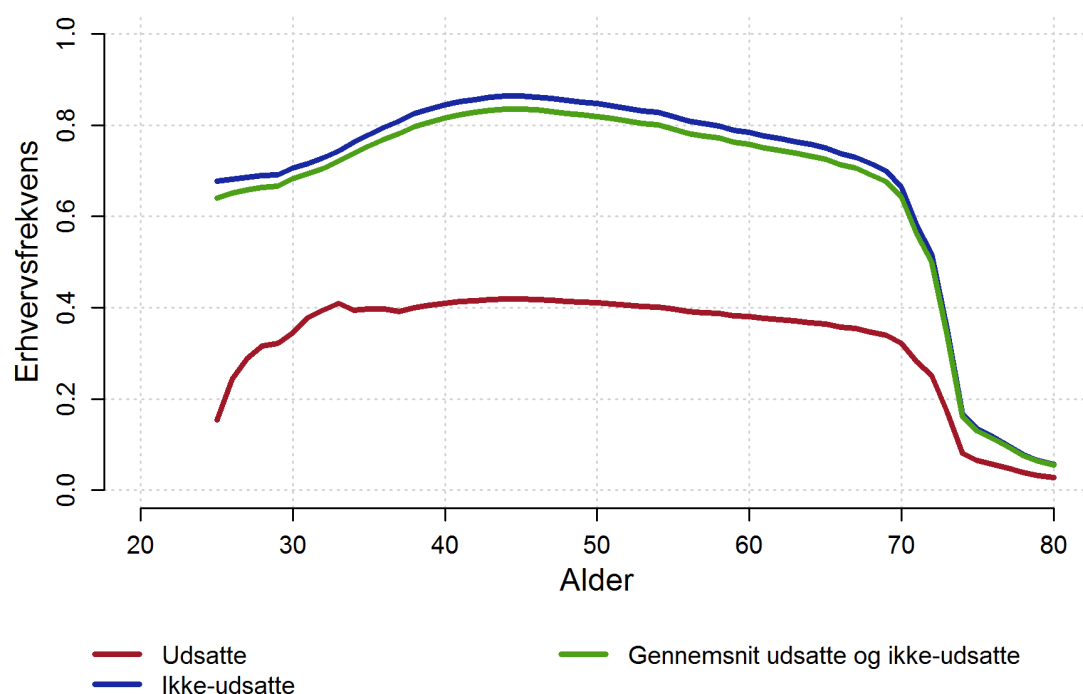
Figur 3 – Erhvervsfrekvens for udsatte mænd i årgang 2015

Anm.: For den viste årgang er den første mulige alder for efterløn lig 70½ år, mens den første mulige folkepensionsalder er 73½ år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

For kvinder ses ændringen i erhvervsfrekvensen at følge samme udvikling som for mænd, jf. Figur 4, der viser udviklingen i erhvervsfrekvensen for udsatte kvinder i årgang 2015.

Figur 4 – Erhvervsfrekvens for udsatte kvinder i årgang 2015

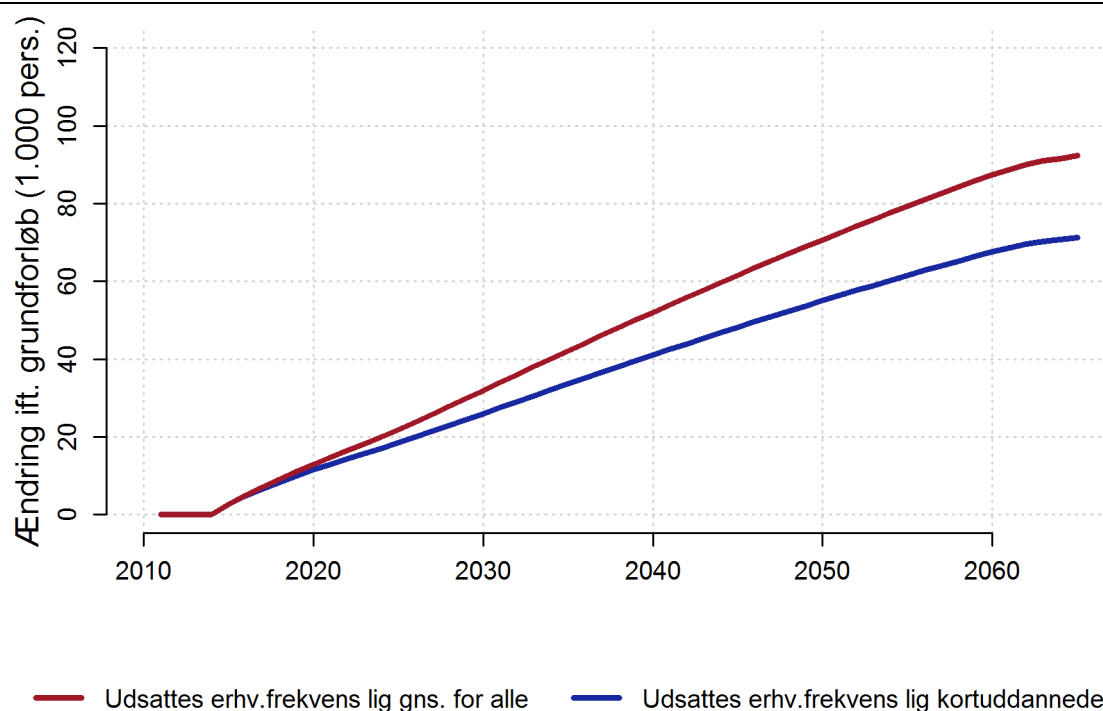
Anm.: For den viste årgang er den første mulige alder for efterløn lig 70½ år, mens den første mulige folkepensionsalder er 73½ år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

I eksperiment 2 øges erhvervsfrekvensen blandt udsatte til det gennemsnitlige niveau for ikke-udsatte med en kort uddannelse. Erhvervsfrekvensen blandt denne gruppe af ikke-udsatte er ikke afbildet i figurerne ovenfor, men aldersprofilen for de to køn ligner profilen for de ikke-udsatte i Figur 3 og Figur 4. For de kortuddannede ikke-udsatte er erhvervsdeltagelsen i hvert alderstrin dog cirka 1 procentpoint lavere end blandt alle ikke-udsatte.

Korrektionen af erhvervsfrekvensen for de udsatte unge har en positiv effekt på arbejdsstyrken, jf. Figur 5, som viser effekten på arbejdsstyrken af permanent at øge erhvervsdeltagelsen blandt udsatte unge. Effekten er afbildet som ændringen i arbejdsstyrken i hvert af de to eksperimenter i forhold til grundforløbet. I 2015, hvor erhvervsdeltagelsen øges for 5.000 udsatte unge på 25 år, øges arbejdsstyrken med godt 2.700 personer, som viser. Over tid stiger effekten i takt med, at korrektionen omfatter flere generationer. Stigningen er nogenlunde lineær frem til omkring år 2062. Dette skyldes, at der hvert år sker korrektion for yderligere én årgang. Omkring 2062 er alle årgange i arbejdsstyrken korrigeret, hvorfor stigningstakten efterfølgende aftager.

Figur 5 - Effekt på arbejdsstyrken af at øge erhvervsdeltagelsen blandt udsatte, ændring i forhold til grundforløb.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Udsattes nettobidrag til de offentlige finanser

På baggrund af DREAMs generationsregnskab udregnes nettobidraget til de offentlige finanser for hhv. udsatte og ikke-udsatte. I "Teknisk bilag om udregning af nettobidrag for udsatte og ikke-udsatte" beskrives, hvorledes disse udregninger er foretaget. Beregningerne tager kun højde for, hvorledes den lavere erhvervsfrekvens blandt udsatte påvirker deres bidrag til de offentlige finanser. Den lavere erhvervsfrekvens bevirker, at udsattes positive bidrag til de offentlige finanser er mindre, da de offentlige indtægter via indkomstskatter og forbrugsskatter er lavere. Dernæst bevirker den lavere erhvervsfrekvens, at udgifterne til indkomstoverførsler er højere for udsatte. Samlet set vurderes nutidsværdien af nettobidraget for en gennemsnitsperson født i 2014 at være negativt på omkring 3.000 kr. per personår⁶. For en udsat person er nutidsværdien per personår omkring - 35.000 kr. per personår. For ikke-udsatte er beløbet knap - 1.000 kr. per personår. Forskellen dækker udelukkende over forskelle i nettobidraget, der opstår mellem udsatte og ikke-udsatte, i årene fra generationen er fyldt 25 år. Dette beskrives nærmere i det tekniske bilag. Forskellen i nutidsværdien af

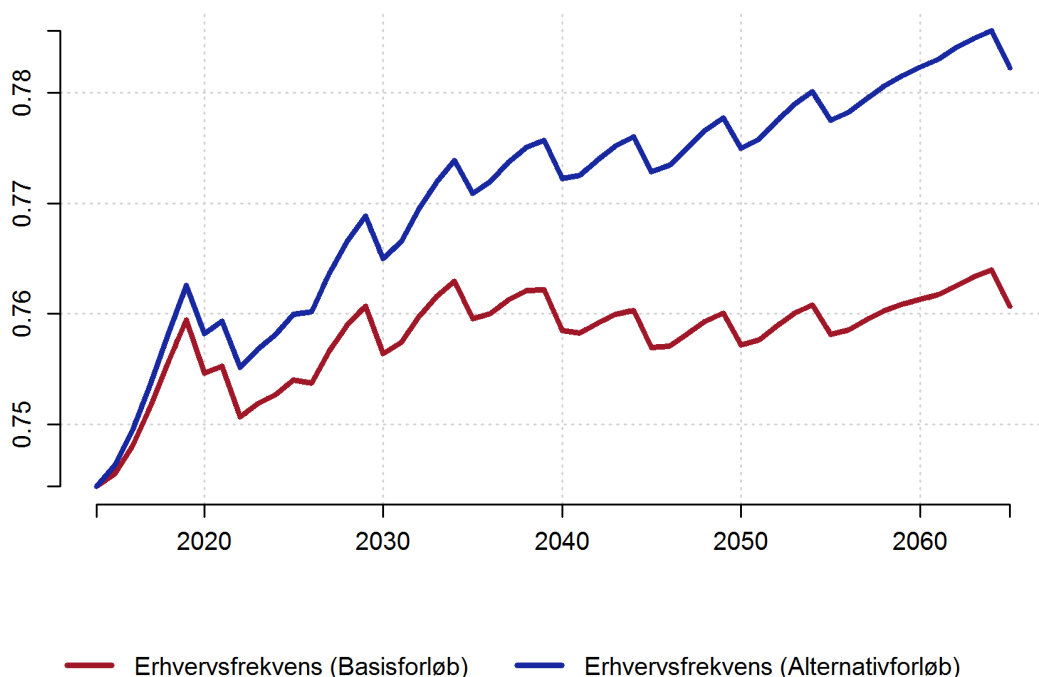
⁶ Definitionen på et personår er én person, der lever et år i Danmark.

nettobidraget mellem udsatte og ikke-udsatte på godt 34.000 kr. per personår svarer til 2,7 mio. kr. per udsatte person, der får løftet sin erhvervsfrekvens fra 25års alderen. Såfremt nutidsværdien opgøres det år, hvor generationen fylder 25 år, er forskellen på 3,9 mio. kr. per person⁷.

Erhvervsfrekvens for udsatte løftes til samme niveau som erhvervsfrekvensen for ikke-udsatte

Det første eksperiment undersøger effekterne af, at erhvervsfrekvensen for udsatte øges til samme niveau som erhvervsfrekvensen for ikke-udsatte. Dermed stiger den samlede erhvervsfrekvens, som det ses i Figur 6. I dette afsnit beskrives, hvorledes en sådan stigning vil påvirke økonomien. Først beskrives de makroøkonomiske konsekvenser, hvorefter de finanspolitiske effekter beskrives. Herunder beskrives ligeledes, hvorledes nutidsværdien af nettobidragene påvirkes.

Figur 6 – Den samlede erhvervsfrekvens

Kilde: DREAM

Anm.: Den samlede erhvervsfrekvens angiver andelen af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, som er i arbejdsstyrken. Den arbejdsdygtige alder defineres som værende fra 17 år og op til folkepensionsalderen.

⁷ Beløbet opgøres stadig i 2014-niveau, men ift. den vækstkorrigerede realrenten er beløbet diskonteret frem til 2039.

Makroøkonomiske effekter

Den stigende erhvervsfrekvens betyder, at arbejdsudbuddet stiger mere i alternativforløbet end i grundforløbet. Dermed stiger den samlede produktion relativt til grundforløbet. I Tabel 4 ses hvorledes det er stigningen i erhvervsfrekvensen, der bevirker, at produktionen stiger.

Tabel 4 – Vækstregnskab, difference ift. grundforløbet, procentpoint

	2014-2025	2025-2035	2035-2045	2045-2055	2055-2065
BNP i faste priser	0.05	0.06	0.05	0.04	0.02
- Produktionsfaktoren	-0.02	-0.01	-0.01	0.00	0.00
- Produktive enheder	0.06	0.07	0.06	0.05	0.02
- Produktivitet	-0.01	0.00	0.00	0.01	0.00
- Underliggende trend	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
- Demografisk- og konjunkturbetinget	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
- Samlet antal arbejdstimer	0.06	0.07	0.06	0.04	0.03
- Gennemsnitligt antal arbejdstimer	-0.01	0.00	0.01	0.00	0.00
- Beskæftigelse	0.07	0.06	0.06	0.04	0.03
- <i>Beskæftigelsesandel</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>
- <i>Arbejdsstyrken</i>	<i>0.07</i>	<i>0.07</i>	<i>0.06</i>	<i>0.05</i>	<i>0.03</i>
- Erhvervsfrekvens	0.07	0.06	0.06	0.05	0.03
- Forsørgelsesandel	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
- Samlet befolkning	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Kilde: Egen beregninger på DREAM

Tabellen viser ændringen i den gennemsnitlige årlige vækst fra grundforløbet til alternativforløbet. Dvs. den gennemsnitlige årlige BNP vækst fra 2014 til 2025 er 0,05 procentpoint højere i alternativforløbet end i grundforløbet. Den gennemsnitlige årlige BNP vækst fra 2014 til 2025 er 1,94 procent i grundforløbet, og dermed altså 1,99 procent i alternativforløbet.

En stigning i arbejdsudbuddet⁸ medfører en højere produktion i DREAM pga. DREAMs generelle ligevægtsmekanismer. Når arbejdsudbuddet stiger kan virksomhederne producere mere for den samme pris, da de kan ansætte mere arbejdskraft til den samme løn. Virksomhederne kan dog ikke umiddelbart afsætte den større produktion, så derfor sætter de priserne ned, således at varerne/tjenesterne kan afsættes⁹. Virksomhederne sænker dog kun deres priser (og øger deres omsætning) såfremt omkostningerne per produceret vare falder. Dette skyldes virksomhedernes ønske om, at maksimere deres profit. Når arbejdsudbuddet stiger, falder lønnen dermed, da arbejdstagerne ønsker at udføre en større mængde arbejde,

⁸ Arbejdsudbuddet er den mængde arbejde, som arbejdstagerne ønsker at udføre for en given løn.

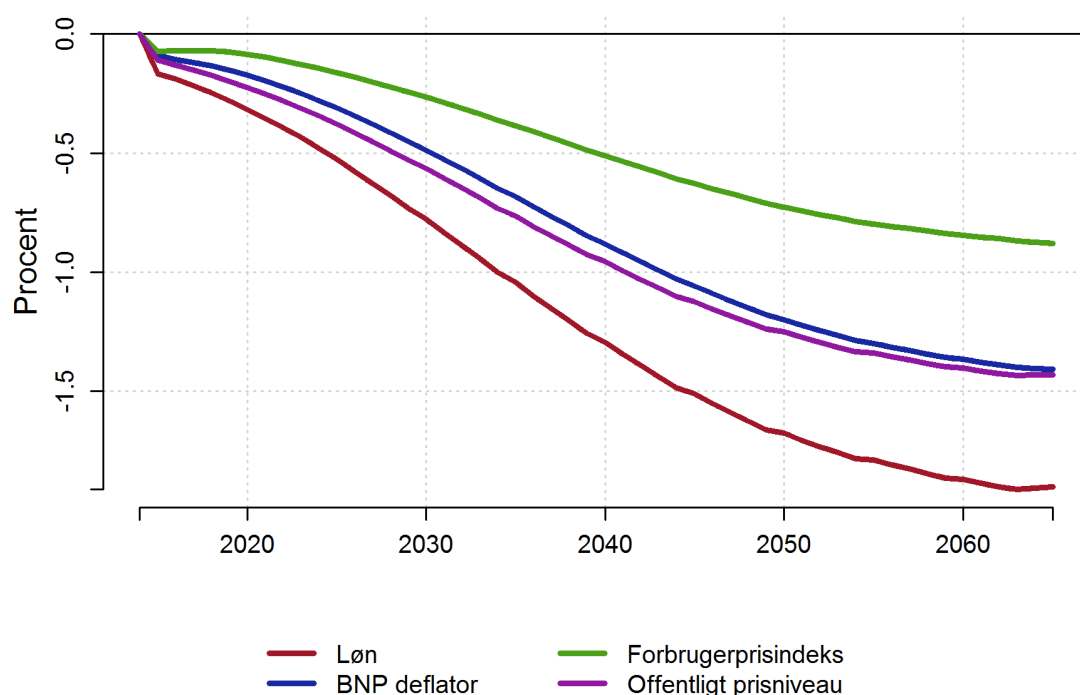
⁹ Det antages i DREAM, at eksportpriselasticiteten er – 5. Det vil sige, at hvis prisen på indenlandsk producerede varer reduceres med 1 procent, så øges eksporten med 5 procent.

og virksomhederne ønsker at ansætte flere arbejdstagere, men kun hvis lønnen (og dermed omkostningerne) falder. Denne tilpasningsmekanisme fortsætter indtil, at priserne, lønnen og omkostningerne er faldet til et niveau, hvor det øgede arbejdsudbud finder beskæftigelse i virksomhederne, og hvor den højere produktion kan afsættes.

Som det ses af Tabel 4 kommer der et lille negativt vækstbidrag fra produktionsfaktoren. Dette dækker over, at forbruget af materialer og kapital bliver mindre intensivt når lønnen falder, da man vil substituere over og bruge mere arbejdskraft relativt til materialer og kapital, når prisen på arbejdskraft falder.

Som beskrevet falder lønnen og priserne i forhold til DREAMs grundforløb når erhvervsfrekvensen stiger. Som det ses i Figur 7 falder lønnen mere end det generelle prisniveau (BNP deflatoren). Dette skyldes, at der i produktionen også indgår materialer og kapital, og prisen på disse falder ikke i samme grad som lønnen. Dermed falder det generelle prisniveau ikke i samme grad som lønnen. Prisniveauet for offentlig produktion falder en smule mere end det generelle prisniveau. Dette skyldes, at der i produktionen af offentlige goder indgår en større andel af arbejdskraft end i produktionen generelt. Forbrugerprisindekset falder også, men ikke i lige så høj grad som lønnen og priserne på den produktion, der produceres i Danmark. Dette skyldes, at en stor andel af forbrugsgoderne er importeret, hvorved det udenlandske prisniveau (som er konstant i forhold til grundforløbet) har stor indflydelse på forbrugerprisindekset.

Figur 7 – Prisudviklinger relativt til grundforløbet

Kilde: Egne beregninger på DREAM

I Tabel 5 ses ændringerne i en række makrovariable i forhold til grundforløbet. Tabellen viser ændringer imellem alternativforløbet og grundforløbet. Eksempelvis forventes BNP i løbende priser at være 0,28 procent højere i alternativforløbet end i grundforløbet i 2030. Som det ses skyldes dette en positiv realeffekt samt en negativ priseffekt. Den procentvise ændring i realmængden og den procentvise ændring i prisen summerer til den procentvise ændring i den nominelle størrelse.

Tabel 5 - Makroøkonomiske effekter, ændringer i forhold til grundforløbet

	2014 †	2020	2030	2040	2050
Procentvis ændring					
BNP, Mia. kr.	1746	0.07	0.28	0.49	0.68
Realeffekt		0.24	0.77	1.39	1.90
- Preiseffekt		-0.17	-0.49	-0.88	-1.20
Privat forbrug	849	-0.22	-0.28	-0.39	-0.50
- Realeffekt		-0.13	-0.02	0.12	0.23
- Preiseffekt		-0.09	-0.27	-0.51	-0.73
Offentligt forbrug	464	-0.23	-0.57	-0.96	-1.25
- Realeffekt		0.00	0.00	0.00	0.00
- Preiseffekt		-0.23	-0.57	-0.96	-1.25
Eksport	746	0.53	1.47	2.64	3.58
- Realeffekt		0.66	1.84	3.31	4.50
- Preiseffekt		-0.13	-0.36	-0.65	-0.87
Import	655	0.19	0.56	0.95	1.26
- Realeffekt		0.19	0.56	0.95	1.26
- Preiseffekt		0.00	0.00	0.00	0.00
Private investeringer	274	0.40	1.10	1.60	1.88
- Realeffekt		0.55	1.51	2.33	2.85
- Preiseffekt		-0.15	-0.41	-0.72	-0.95
Offentlige investeringer	68	-0.05	-0.14	-0.31	-0.44
- Realeffekt		0.07	0.18	0.25	0.30
- Preiseffekt		-0.12	-0.32	-0.55	-0.73
Absolut ændring					
Beskæftigelse, 1000 pers.	2614	13	31	50	68
- Private sektorer	1813	11	28	46	64
- Offentlige sektor	802	1	3	4	5
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige saldo, procent af BNP	1.8	0.2	0.6	1.2	1.8
- Offentlige primære saldo	2.3	0.2	0.4	0.7	0.9
- Offentlige nettorenteudgifter	0.4	0.0	-0.2	-0.4	-0.9

Kilde: Egne beregninger på DREAM

† Grundforløbsniveau

Real BNP stiger som det er beskrevet tidligere i forbindelse med vækstregnskabet. BNP deflatoren falder ligeledes, som det er beskrevet tidligere. Det reale privatforbrug påvirkes af

to faktorer. Reallønnen falder, da vi i Figur 7 ser, at lønnen falder mere end forbrugerprisindekset. Omvendt kommer en række udsatte personer ind på arbejdsmarkedet, og dermed stiger deres indkomst. Den samlede effekt er, at det reale privatforbrug stiger på sigt. Årsagen til at det reale privatforbrug falder på kort sigt i forhold til grundforløbet er, at forbrugerprisindekset falder væsentligt på lang sigt i forhold til grundforløbet. Derved har forbrugerne et større incitament til at hæve deres opsparing med henblik på at øge deres forbrug senere, hvor priserne er faldet.

Det reale offentlige forbrug er neutralt i forhold til grundforløbet, som det er beskrevet under de tekniske forudsætninger for beregningerne. Det reale offentlige forbrug ville kun ændre sig, hvis der skete en ændring i befolkningssammensætningen, som ville påvirke det individuelle offentlige forbrug. Befolkningssammensætningen ændres dog ikke i dette alternativforløb, og dermed ændres det reale forbrug heller ikke. Prisen på den offentlige produktion falder i forhold til grundforløbet, og dermed falder de samlede udgifter til offentligt forbrug i forhold til grundforløbet.

Eksporten stiger som følge af den øgede produktion, hvorimod eksportprisen falder, således at den øgede produktion kan eksporteres. Importen inkluderer import af forbrugsgoder og materialer, der indgår i produktionen. Det er dermed hovedsageligt den øgede produktion, der trækker importen op.

De reale private investeringer stiger i forhold til grundforløbet, hvilket skyldes den stigende produktion, som kræver et større kapitalapparat. Årsagen til, at de reale private investeringer stiger mere i forhold til grundforløbet end produktionen stiger i forhold til grundforløbet er, at stigningen i produktionen sker i sektorer, der er mere kapitalintensive end produktionen generelt. De reale offentlige investeringer stiger også ganske svagt. Dette skyldes, at den offentlige sektor anvender lidt mere arbejdskraft og lidt mindre materialeinput, når lønniveauet falder. Det offentlige kapitalapparat holdes konstant i forhold til antallet af offentlige ansatte, så det offentlige kapitalapparat stiger dermed, når antallet af offentlige ansatte, stiger. Stigningen i de reale investeringer i den offentlige sektor i forhold til grundforløbet er dog mindre, end det fald vi ser i prisniveauet for investeringer relativt til grundforløbet, og dermed falder de samlede udgifter til offentlige investeringer i forhold til grundforløbet.

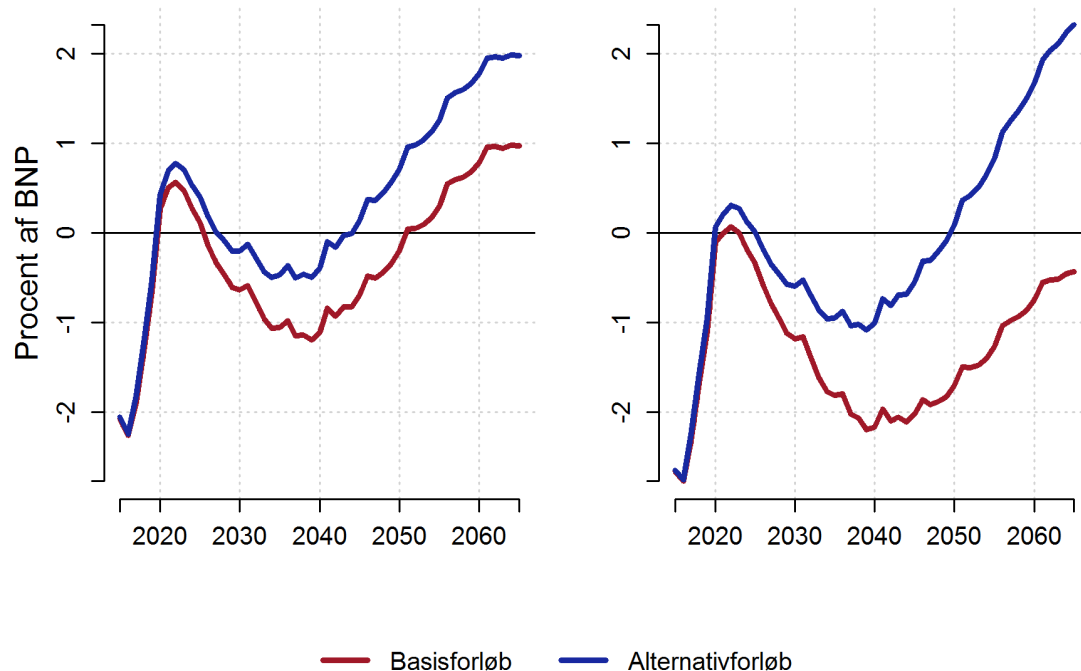
Den stigende erhvervsfrekvens øger beskæftigelsen i forhold til grundforløbet. Som det ses i Tabel 5 stiger beskæftigelsen løbende. Den ekstra arbejdskraft finder hovedsageligt beskæftigelse i den private sektor. Der sker dog også en lille stigning i antallet af offentlige ansatte, da den offentlige sektor anvender lidt mere arbejdskraft og lidt mindre materialeinput i alternativforløbet relativt til grundforløbet.

Nederst i Tabel 5 ses det, at de offentlige finanser forbedres markant af en stigning i erhvervsfrekvensen for udsatte. I næsten afsnit gennemgås påvirkningen på de offentlige finanser nærmere.

Finanspolitiske effekter

En stigende erhvervsfrekvens for udsatte vil påvirke den finanspolitiske holdbarhed positivt. Det vurderes, at såfremt udsattes erhvervsfrekvens løftes til samme niveau som ikke-udsattes erhvervsfrekvens, så vil den finanspolitiske holdbarhedsindikator blive forbedret med 0,9 procent af BNP. Erhvervsfrekvensen løftes for udsatte i generation 1990 og alle andre generationer derefter. Dermed slår effekten af eksperimentet gradvist igennem i takt med, at flere generationer med en højere erhvervsfrekvens indtræder på arbejdsmarkedet. Den fulde effekt af eksperimentet er først indfaset, når alle generationerne på arbejdsmarkedet har en højere erhvervsfrekvens. Dette sker omkring årene 2060-2065, hvor generation 1989 går på pension. Som følge af den gradvise stigning i eksperimentets effekt, ser vi i Figur 8, at effekten på den primære saldo stiger med årene helt frem til 2060. Effekten på den faktiske saldo er endnu kraftigere, da vi her også ser en effekt fra sparede renteudgifter, som akkumulerer med årene.

Figur 8 – Statens primære (til venstre) og faktiske saldo (til højre)

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Nutidsværdien af nettobidraget forbedres væsentligt for de udsatte. For udsatte i generation 2014 forbedres nutidsværdien af deres nettobidrag med godt 45.000 kr. i hvert år fra 25 års alderen og indtil deres død. Nutidsværdien for ikke-udsatte påvirkes også en smule via en række indirekte effekter, som er beskrevet nærmere under "Teknisk bilag om udregning af nettobidrag for udsatte og ikke-udsatte". De samlede negative indirekte effekter udgør 17 procent ift. de samlede positive direkte effekter for generation 2014. Den samlede nutidsværdi

af nettobidraget for generation 2014 påvirkes dermed positivt af en højere erhvervsfrekvens for udsatte i generationen.

Tabel 6 viser, hvorledes statens indtægter og udgifter påvirkes af en stigning i erhvervsfrekvensen. Den første kolonne viser de enkelte posters størrelse i procent af BNP i basisåret. I de næste kolonner vises ændringen mellem alternativforløbet og grundforløbet. Eksempelvis ses det, at budgetoverskuddet (statens faktiske saldo) i 2050 er forbedret med 1,8 procent af BNP. Dette kan også ses som differencen mellem de to linjer i Figur 8.

Tabellen viser ligeledes, at offentlige indtægter falder relativt til BNP fra grundforløbet til alternativforløbet. Dette lille fald skyldes, at den procentvise stigning i BNP fra grundforløbet til alternativforløbet er større end den procentvise stigning i de samlede offentlige indtægter. Dernæst ses et væsentligt fald i de offentlige udgifter i procent af BNP relativt til grundforløbet. Dette skyldes både, at udgifterne falder relativt til grundforløbet, og at BNP stiger relativt til grundforløbet. Under tabellen gennemgås resultaterne nærmere.

Tabel 6 – Finanspolitiske effekter, ændringer i forhold til grundforløbet

	2014 †	2020	2030	2040	2050
	Ændring i pct. af BNP				
Budget overskud	1.8	0.2	0.6	1.2	1.8
- Primære budget overskud	2.3	0.2	0.4	0.7	0.9
Offentlige indtægter	56.3	-0.1	-0.2	-0.3	-0.4
Direkte skatter	30.7	0.0	-0.1	-0.2	-0.3
Kildeskatte	19.5	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3
Personindkomst	20.4	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2
Kommuneskatte	13.0	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
Bundskat	3.9	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Topskat	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Anden personindkomst	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0
Øvrige kildeskatte	-0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Øvrige direkte skatte	11.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Indirekte skatte	16.7	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Punktafgifter	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Moms	9.7	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Registreringsafgifter	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Produktionsafgifter (inkl. Grundskyld)	2.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Andre offentlige indtægter	8.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige udgifter	54.1	-0.2	-0.6	-1.0	-1.3
Offentligt forbrug	26.6	-0.1	-0.2	-0.4	-0.5
Offentligt individuelt forbrug	18.9	-0.1	-0.2	-0.3	-0.4
Udgifter til uddannelse	4.5	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Sundhedsudgifter	7.3	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
Socialomsorg	5.9	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Andet individuelt forbrug	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige kollektive forbrug	7.7	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Offentlige indkomstoverførsler	18.1	-0.2	-0.4	-0.6	-0.8
Folkepension	6.0	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Førtidspension	2.2	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
Dagpenge, kontanthjælp mm.	2.0	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2
Øvrige indkomstoverførsler	7.9	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2
Offentlige investeringer	3.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Statens nettoudgifter til subsidier	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Andre udgifter	3.3	0.0	0.0	0.0	0.1
- Nettorenteudgifter	0.4	0.0	-0.2	-0.4	-0.9

Kilde: Egne beregninger på DREAM

† Grundforløbsniveau i procent af BNP

Statens indtægter kommer via en række forskellige indtægtskilder, som hver især afhænger af en række faktorer. En stor del af statens indtægter kommer dog fra husholdningerne via

direkte eller indirekte skatter. For disse gør det sig gældende, at beskatningsgrundlaget afhænger af husholdningernes indkomster via arbejdsmarkedsindkomster og indkomstoverførsler. Dermed følger en stor del af beskatningsgrundlaget lønniveauet. Statens samlede indtægter relativt til BNP kan deles op, som det ses nedenfor således, at vi kan betragte tre effekter: en realeffekt, en løneffekt og en BNP-effekt.

$$\frac{Rev_G}{P_Y Y} = \frac{Rev_G}{w} \times \frac{w}{P_Y} \times \frac{1}{Y}$$

Rev_G er statens samlede indtægter i løbende priser, w er det generelle lønniveau, P_Y er BNP-deflatoren og Y er BNP i faste priser.

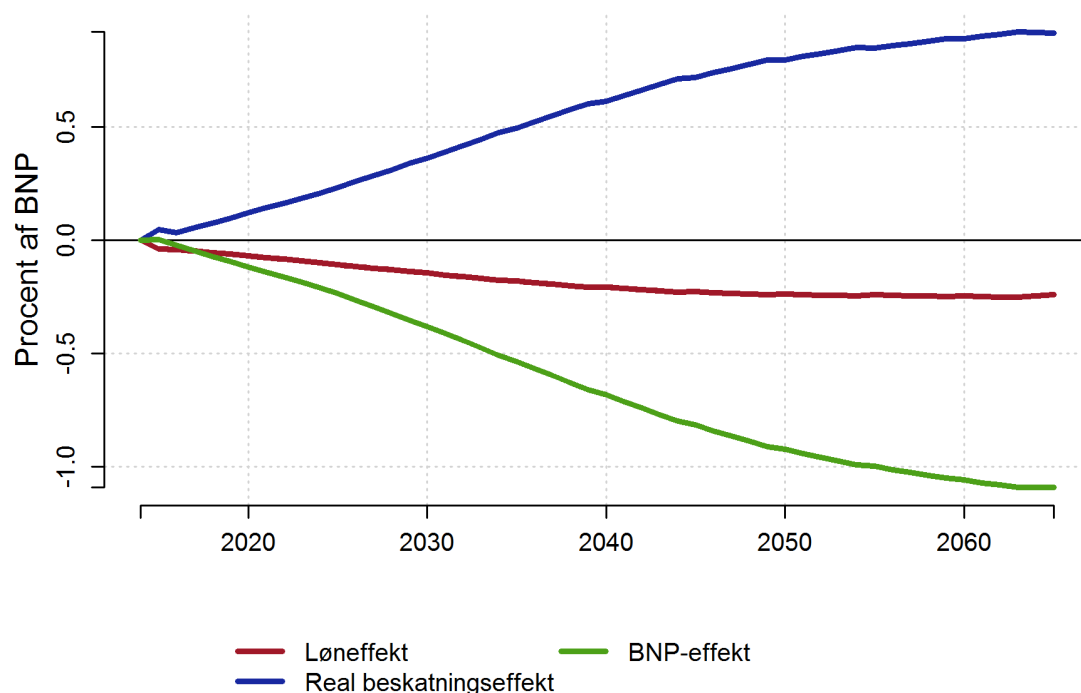
Den reale beskatning stiger hvilket skyldes, at udsattes reale beskatningsgrundlag stiger, når deres erhvervsfrekvens øges, da den gennemsnitlige lønindkomst er højere end den gennemsnitlige indkomstoverførsel, som udsatte udenfor arbejdsmarkedet modtager.

Lønniveauet falder i alternativforløbet relativt til grundforløbet. Lønniveauet falder også mere end BNP deflatoren, som det er beskrevet tidligere. Denne **løneffekt** gør, at beskatningsgrundlaget falder i forhold til BNP, når vi blot betragter ændringer i lønnen og BNP deflatoren relativt til grundforløbet.

BNP i faste priser stiger, som det er beskrevet tidligere. Denne **BNP-effekt** gør, at de offentlige indtægter, som andel af BNP, falder i forhold til grundforløbet.

De tre effekter kan samlet ses i Figur 9, hvor det ses, at stigningen i det reale beskatningsgrundlag isoleret set løfter de offentlige indtægter med knap 1 procent af BNP på lang sigt. BNP-effekten er dog negativ på over 1, og løneffekten trækker ligeledes ned i de samlede offentlige indtægters andel af BNP relativt til grundforløbet.

Figur 9 – Ændringen i de offentlige indtægter i procent af BNP via de tre effekter

Kilde: Egne beregninger på DREAM

De samlede udgifter falder på lang sigt som andel af BNP i forhold til grundforløbet. De samlede udgifter består af to hovedgrupper, offentligt forbrug og udgifter til indkomstoverførsler. Dernæst indgår der også tre mindre udgiftsgrupper i de samlede offentlige udgifter. Det er offentlige investeringer, subsidier og øvrige udgifter. Udgifterne til disse tre grupper er stort set uændrede i alternativforløbet relativt til grundforløbet, når udgifterne opgøres relativt til BNP. Udgifterne til offentligt forbrug og indkomstoverførsler falder derimod som andel af BNP i alternativforløbet relativt til grundforløbet. Disse udviklinger gennemgås nedenfor.

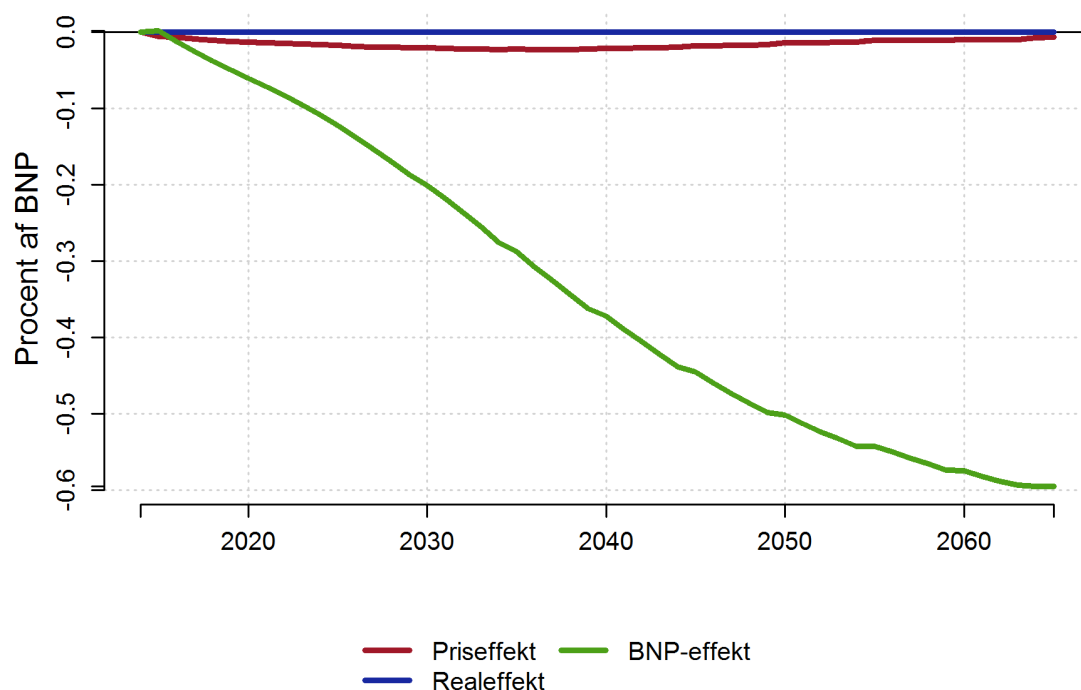
Faldet i udgifterne til **offentligt forbrug** relativt til BNP kan deles op i tre effekter. En priseffekt, en realeffekt og en BNP-effekt. Disse tre effekter kan identificeres ved at udtrykket for udgifter til offentligt forbrug relativt til BNP opdeles i tre. Nedenfor ses de tre effekter, hvor P_G er det offentlige prisniveau, P_Y er BNP-deflatoren, G er det reale offentlige forbrug og Y er BNP i faste priser.

$$\frac{P_G G}{P_Y Y} = \frac{P_G}{P_Y} \times G \times \frac{1}{Y}$$

I Figur 10 ses det, hvorledes ændringer i de tre delelementer fra grundforløbet til alternativforløbet påvirker den samlede ændring i udgifterne til offentligt forbrug relativt til BNP.

Som beskrevet tidligere i forbindelse med Figur 7, så falder prisniveauet for det offentlige forbrug mere end det generelle prisniveau relativt til grundforløbet. Dette skyldes, at der i produktionen af det offentlige forbrug indgår en større mængde af arbejdskraft. Denne udvikling bevirker, at udgifterne til det offentlige forbrug falder en smule som andel af BNP via **priseffekten**. Det reale offentlige forbrug ændrer sig ikke fra grundforløbet til alternativforløbet, og dermed er **realeffekten** ligeledes nul. **BNP-effekten** bevirker at udgifterne falder som andel af BNP. Som beskrevet tidligere, så stiger BNP i faste priser, når erhvervsfrekvensen for udsatte løftes. Som det ses i Figur 10 er det hovedsageligt den stigende produktion, der bevirker, at udgifterne til offentligt forbrug falder som andel af BNP.

Figur 10 – Ændringen i det offentlige forbrug i procent af BNP via de tre effekter

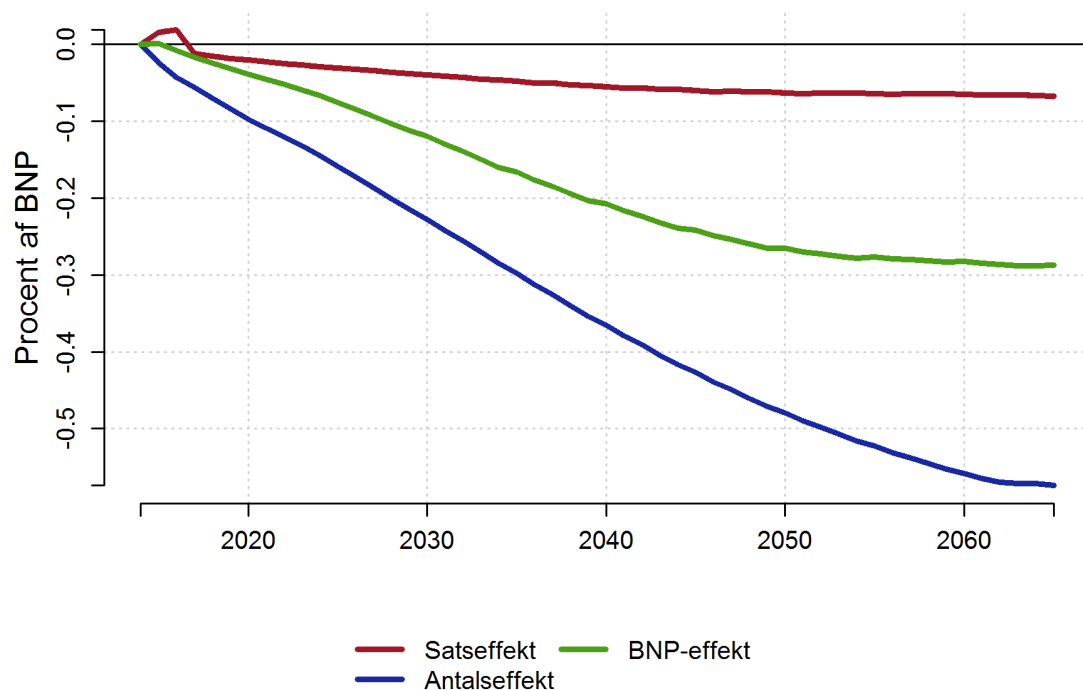
Kilde: Egne beregninger på DREAM

Udgifter til indkomstoverførsler falder som andel af BNP. Denne udvikling dækker over en række effekter, der alle trækker i samme retning. Den samlede udvikling kan deles op i tre effekter. En satseffekt, en antalseffekt og en BNP-effekt, som matematisk kan opstilles således, Hvor Transfer er de samlede udgifter til indkomstoverførsler og Sats er en variable, der følger satsreguleringen.

$$\frac{Transfer}{P_Y Y} = \frac{Sats}{P_Y} \times \frac{Transfer}{Sats} \times \frac{1}{Y}$$

Satseffekten kommer af, at satserne til langt de fleste indkomstoverførsler følger det generelle lønniveau via satsreguleringen. I Figur 7 så vi at lønniveauet falder mere en BNP-deflatoren. Dermed bevirker satseffekten, at udgifterne til indkomstoverførsler falder som andel af BNP. **Antalseffekten** kommer af, at antallet af personer, der er berettigede til indkomstoverførsler falder, når udsattes erhvervsfrekvens øges. Dermed bevirker antalseffekten ligeledes at udgifterne til indkomstoverførsler falder som andel af BNP. Den sidste effekt, **BNP-effekten**, er den samme effekt som beskrevet tidligere. Denne effekt vil ligeledes betyde, at udgifterne til offentligt forbrug som andel af BNP, falder. I Figur 11 ses, hvorledes de tre effekter påvirker udgifterne til indkomstoverførsler relativt til BNP, hvor det ses at antalseffekten har størst betydning.

Figur 11 – Ændringen i indkomstoverførsler i procent af BNP via de tre effekter

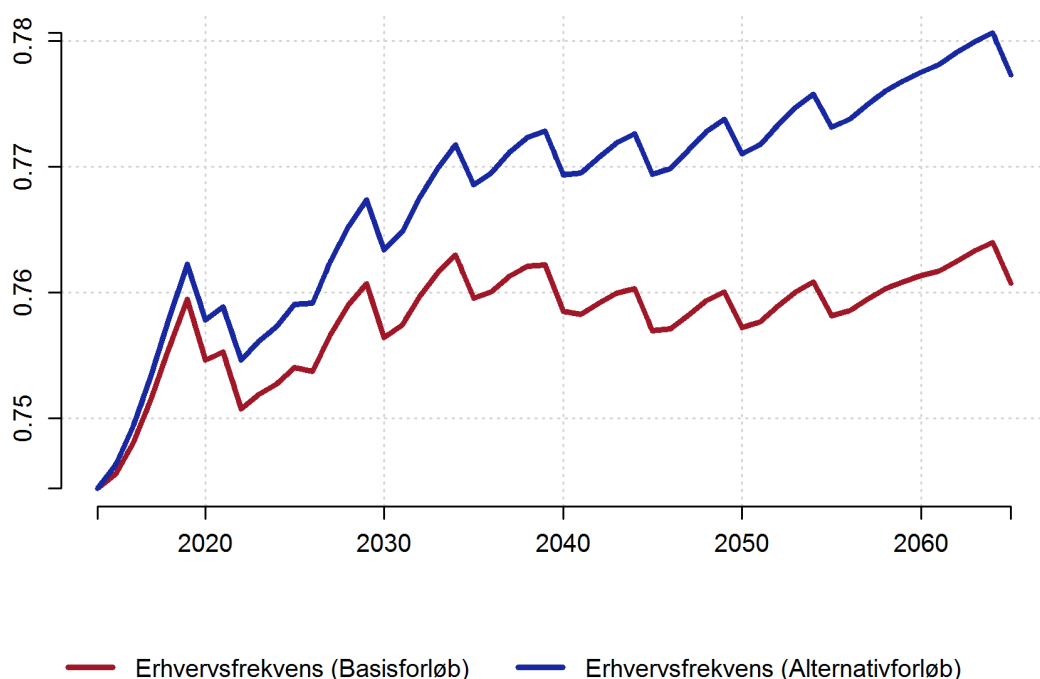

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Erhvervsfrekvens for udsatte løftes til samme niveau som erhvervsfrekvensen for kortuddannede ikke-udsatte

Det andet eksperiment undersøger effekterne af at erhvervsfrekvensen for udsatte øges til samme niveau som erhvervsfrekvensen for ikke-udsatte med en kort uddannelse. Kortuddannede har en lavere erhvervsfrekvens end gennemsnitspersoner, og dermed stiger udsattes erhvervsfrekvens knap så meget i dette alternativforløb relativt til det foregående. I Figur 12 ses hvorledes den gennemsnitlige erhvervsfrekvens løftes, når udsattes erhvervsfrekvens løftes. Stigningen i den samlede erhvervsfrekvens er godt 20 procent mindre end stigningen vi så, da udsatte erhvervsfrekvens blev løftet til gennemsnitsniveauet for ikke-udsatte.

Figur 12 – Den samlede erhvervsfrekvens

Kilde: DREAM

Makroøkonomiske effekter

Den stigende erhvervsfrekvens har de samme kvalitative effekter som i det første eksperiment. Effekterne er blot kvantitativt mindre med godt 20 procent. Den samlede produktion stiger dermed relativt til grundforløbet, hvor stigningen blot ikke er så stor, som i det første eksperiment. I Tabel 7 ses hvorledes det er stigningen i erhvervsfrekvensen, der bevirker, at produktionen stiger.

Tabel 7 – Vækstregnskab, difference ift. grundforløbet, procentpoint

	2014-2025	2025-2035	2035-2045	2045-2055	2055-2065
BNP i faste priser	0.04	0.05	0.04	0.03	0.02
- Produktionsfaktoren	-0.01	-0.01	0.00	0.00	0.00
- Produktive enheder	0.05	0.05	0.05	0.04	0.02
- Produktivitet	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
- Underliggende trend	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
- Demografisk- og konjunkturbetinget	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
- Samlet antal arbejdstimer	0.05	0.05	0.04	0.03	0.02
- Gennemsnitligt antal arbejdstimer	-0.01	0.00	0.01	0.00	0.00
- Beskæftigelse	0.06	0.05	0.05	0.03	0.02
- <i>Beskæftigelsesandel</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>
- <i>Arbejdsstyrken</i>	<i>0.05</i>	<i>0.05</i>	<i>0.05</i>	<i>0.04</i>	<i>0.02</i>
- Erhvervsfrekvens	0.05	0.05	0.04	0.03	0.02
- Forsørgelsesandel	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
- Samlet befolkning	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

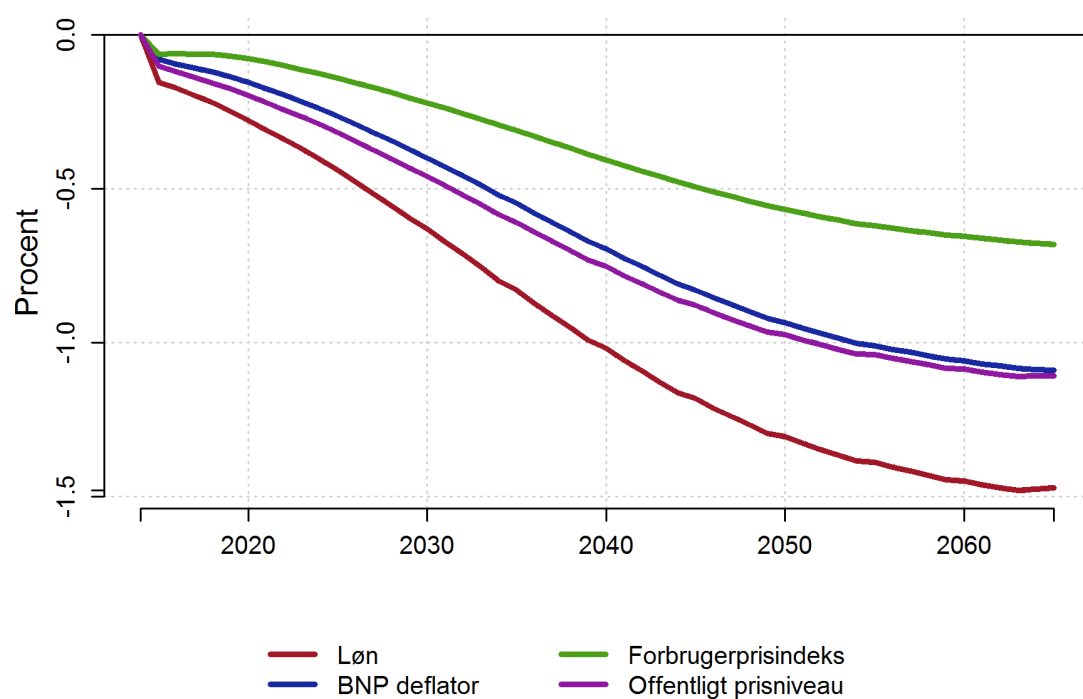
Kilde: Egen beregninger på DREAM

En stigning i arbejdsudbuddet medfører en højere produktion i DREAM pga. DREAMs generelle ligevægtsmekanismer. Som det ses af tabellen, er stigningen i erhvervsfrekvensen relativt til grundforløbet fortsat den primære drivkraft til den stigende vækst. Det lille negative vækstbidrag fra produktionsfaktoren dækker fortsat over, at forbruget af materialer og kapital bliver mindre intensivt når lønnen falder, da man vil substituere over og bruge mere arbejdskraft relativt til materialer og kapital, når prisen på arbejdskraft falder.

Udviklingen i løn og priser, som ses i Figur 13 er kvalitativt identisk med udviklingen beskrevet på side 13. Kvantitativt er effekterne knap så store. Lønnen og priserne falder i forhold til DREAMs grundforløb når erhvervsfrekvensen stiger. Lønnen falder mere end det generelle prisniveau (BNP deflatoren). Dette skyldes, at der i produktionen også indgår materialer og kapital, og prisen på disse falder ikke i samme grad som lønnen. Dermed falder det generelle prisniveau ikke i samme grad som lønnen. Prisniveauet for offentlig produktion falder en smule mere end det generelle prisniveau. Dette skyldes, at der i produktionen af

offentlige goder indgår en større andel af arbejdskraft end i produktionen generelt. Forbrugerprisindekset falder også, men ikke i lige så høj grad som lønnen og priserne på den produktion, der produceres i Danmark. Dette skyldes, at en stor andel af forbrugsgoderne er importeret, hvorved det udenlandske prisniveau (som er konstant i forhold til grundforløbet) har stor indflydelse på forbrugerprisindekset.

Figur 13 – Prisudviklinger relativt til grundforløbet

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Tabel 8 viser ændringerne i en række makrovariable i forhold til grundforløbet. Effekterne er igen kvalitativt de samme, som er beskrevet på side 14. Kvantitativt er effekterne godt 20 procent mindre. I forhold til beskrivelser af de kvalitative effekter henvises til beskrivelserne under Tabel 5.

Tabel 8 - Makroøkonomiske effekter, ændringer i forhold til grundforløbet

	2014 †	2020	2030	2040	2050
Procentvis ændring					
BNP, Mia. kr.	1746	0.06	0.22	0.38	0.52
- Realeffekt		0.22	0.62	1.08	1.47
- Priseeffekt		-0.15	-0.40	-0.70	-0.94
Privat forbrug	849	-0.19	-0.24	-0.32	-0.40
- Realeffekt		-0.11	-0.02	0.08	0.17
- Priseeffekt		-0.08	-0.22	-0.41	-0.57
Offentligt forbrug	464	-0.20	-0.46	-0.75	-0.97
- Realeffekt		0.00	0.00	0.00	0.00
- Priseeffekt		-0.20	-0.46	-0.75	-0.97
Eksport	746	0.47	1.20	2.08	2.78
- Realeffekt		0.58	1.50	2.60	3.49
- Priseeffekt		-0.12	-0.30	-0.51	-0.68
Import	655	0.17	0.44	0.74	0.97
- Realeffekt		0.17	0.44	0.74	0.97
- Priseeffekt		0.00	0.00	0.00	0.00
Private investeringer	274	0.36	0.85	1.22	1.43
- Realeffekt		0.49	1.19	1.80	2.19
- Priseeffekt		-0.13	-0.33	-0.57	-0.74
Offentlige investeringer	68	-0.05	-0.13	-0.25	-0.35
- Realeffekt		0.06	0.13	0.19	0.22
- Priseeffekt		-0.10	-0.26	-0.44	-0.57
Absolut ændring					
Beskæftigelse, 1000 pers.	2507	11	25	40	53
- Private sektorer	1738	10	23	36	49
- Offentlige sektor	769	1	3	3	4
Arbejdsløshed, procent	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige saldo, procent af BNP	1.8	0.2	0.5	0.9	1.4
- Offentlige primære saldo	2.3	0.1	0.4	0.6	0.7
- Offentlige nettorenteudgifter	0.4	0.0	-0.1	-0.4	-0.7

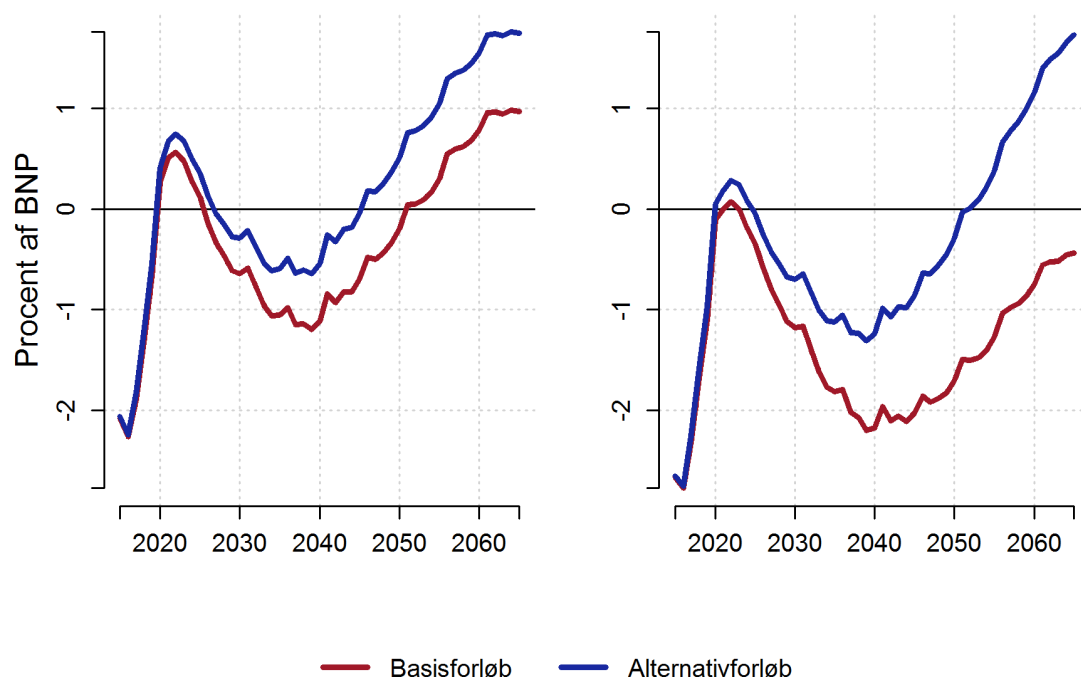
Kilde: Egne beregninger på DREAM

† Grundforløbsniveau

Finanspolitiske effekter

En stigende erhvervsfrekvens for udsatte vil påvirke den finanspolitiske holdbarhed positivt. Det vurderes, at såfremt udsattes erhvervsfrekvens løftes til samme niveau som erhvervsfrekvensen for ikke-udsatte med en kort uddannelse, så vil den finanspolitiske holdbarhedsindikator blive forbedret med 0,7 procent af BNP. De kvalitative finanspolitiske effekter er identiske med effekterne beskrevet fra side 16, mens de kvantitative effekter er godt 20 procent mindre. I Figur 14 ses effekten på den primære og strukturelle saldo.

Figur 14 – Statens primære (til venstre) og faktiske saldo (til højre)

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Nutidsværdien af nettobidraget forbedres væsentligt for de udsatte. For udsatte i generation 2014 forbedres nutidsværdien af deres nettobidrag med knap 34.000 kr. i hvert år fra 25 års alderen og indtil deres død. Nutidsværdien for ikke-udsatte påvirkes også en smule via en række indirekte effekter, som er beskrevet nærmere under "Teknisk bilag om udregning af nettobidrag for udsatte og ikke-udsatte". De samlede negative indirekte effekter udgør 16 procent ift. de samlede positive direkte effekter for generation 2014. Den samlede nutidsværdi af nettobidraget for generation 2014 påvirkes dermed positivt af en højere erhvervsfrekvens for udsatte i generationen, skønt den positive påvirkning er knap så stor, som under det tidligere alternativforløb.

Tabel 9 viser, hvorledes statens indtægter og udgifter påvirkes af en stigning i erhvervsfrekvensen. Den første kolonne viser de enkelte posters størrelse i procent af BNP i

basisåret. I de næste kolonner vises ændringen mellem alternativforløbet og grundforløbet. De kvalitative effekter er identiske med effekterne beskrevet i Tabel 6. Kvantitativt er effekterne godt 20 procent mindre.

Tabel 9 – Finanspolitiske effekter, ændringer i forhold til grundforløbet

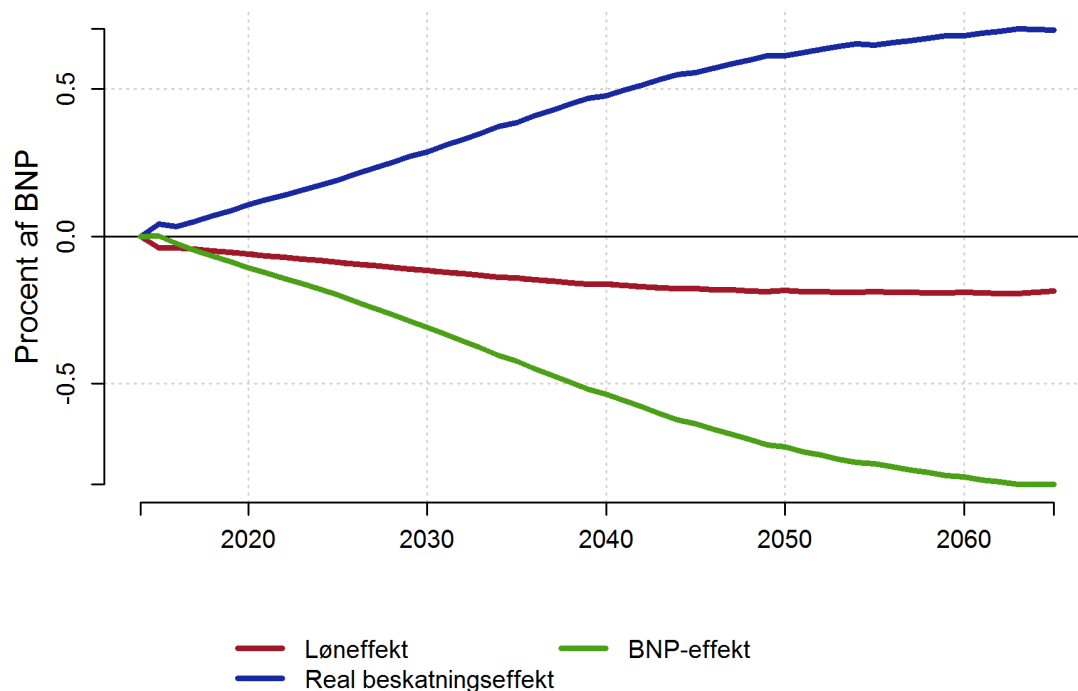
	2014 †	2020	2030	2040	2050
	Ændring i pct. af BNP				
Budget overskud	1.8	0.2	0.5	0.9	1.4
- Primære budget overskud	2.3	0.1	0.4	0.6	0.7
Offentlige indtægter	56.3	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3
Direkte skatter	30.7	0.0	-0.1	-0.2	-0.2
Kildeskatte	19.5	0.0	-0.1	-0.2	-0.2
Personindkomst	20.4	0.0	-0.1	-0.2	-0.2
Kommuneskatte	13.0	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Bundskat	3.9	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Topskat	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Anden personindkomst	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0
Øvrige kildeskatte	-0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Øvrige direkte skatte	11.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Indirekte skatte	16.7	0.0	0.0	0.0	-0.1
Punktafgifter	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Moms	9.7	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Registreringsafgifter	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Produktionsafgifter (inkl. Grundskyld)	2.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Andre offentlige indtægter	8.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige udgifter	54.1	-0.2	-0.5	-0.8	-1.0
Offentligt forbrug	26.6	-0.1	-0.2	-0.3	-0.4
Offentligt individuelt forbrug	18.9	-0.1	-0.1	-0.2	-0.3
Udgifter til uddannelse	4.5	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Sundhedsudgifter	7.3	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Socialomsorg	5.9	0.0	0.0	-0.1	-0.1
Andet individuelt forbrug	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Offentlige kollektive forbrug	7.7	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Offentlige indkomstoverførsler	18.1	-0.1	-0.3	-0.5	-0.6
Folkepension	6.0	0.0	-0.1	-0.1	-0.1
Førtidspension	2.2	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
Dagpenge, kontanthjælp mm.	2.0	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2
Øvrige indkomstoverførsler	7.9	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2
Offentlige investeringer	3.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Statens nettoudgifter til subsidier	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Andre udgifter	3.3	0.0	0.0	0.0	0.0
- Nettorenteudgifter	0.4	0.0	-0.1	-0.4	-0.7

Kilde: Egne beregninger på DREAM

† Grundforløbsniveau i procent af BNP

Statens indtægter falder svagt som andel af BNP relativt til grundforløbet. Dette skyldes, at løneffekten og BNP-effekten overtrumfer den reale beskatningseffekt, som det ses i Figur 15. **Den reale beskatning** stiger hvilket skyldes, at udsattes reale beskatningsgrundlag stiger, når deres erhvervsfrekvens øges. Lønniveauet falder (relativt til grundforløbet) mere end BNP deflatoren falder (relativt til grundforløbet). Dermed trækker **løneffekten** ned i statens indtægter som andel af BNP relativt til grundforløbet. BNP i faste priser stiger, hvorved **BNP-effekten** ligeledes trækker ned i statens indtægter som andel af BNP relativt til grundforløbet.

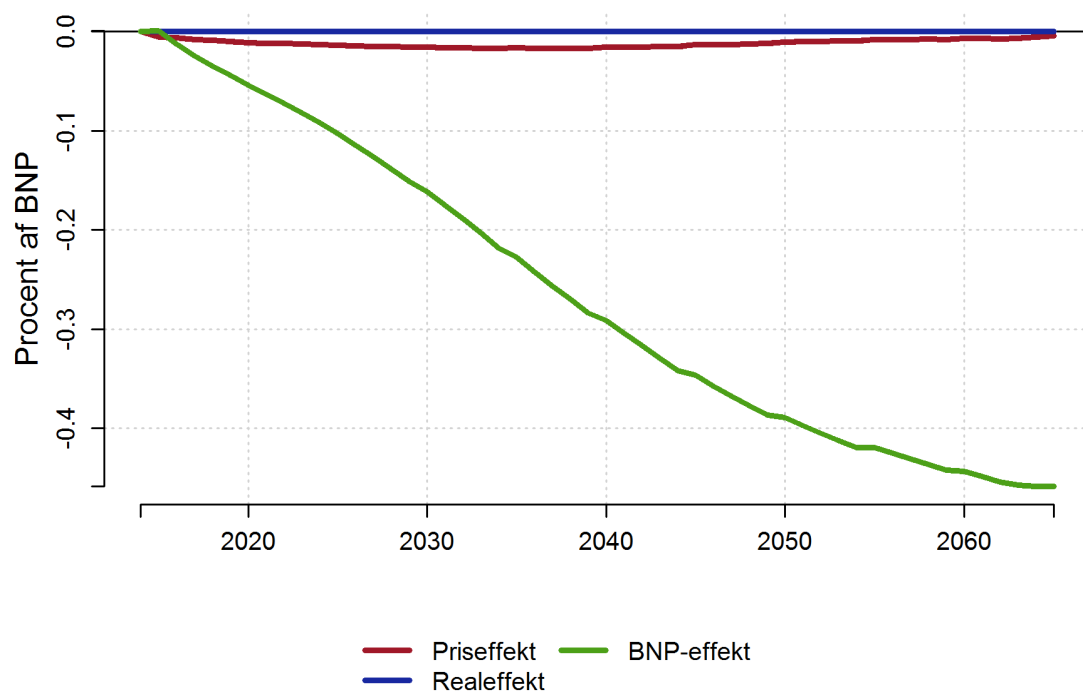
Figur 15 – Ændringen i de offentlige indtægter i procent af BNP via de tre effekter

Kilde: Egne beregninger på DREAM

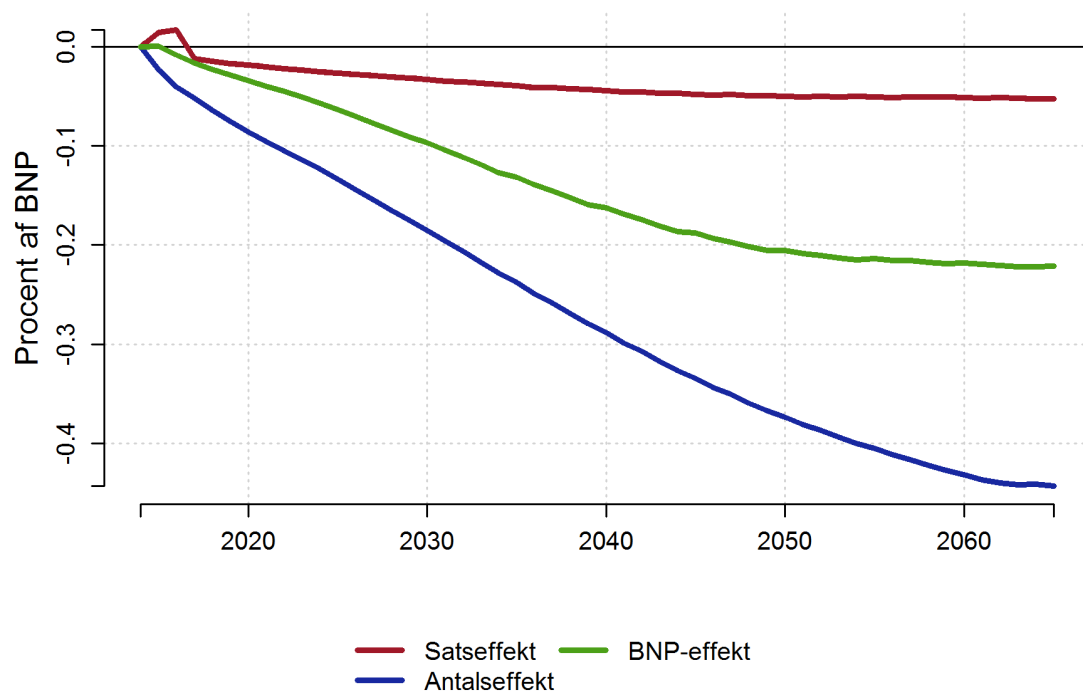
De samlede udgifter falder på lang sigt som andel af BNP i forhold til grundforløbet, hvilket både skyldes, at det offentlige forbrug og udgifterne til indkomstoverførsler falder som andel af BNP i forhold til grundforløbet. Faldet i udgifterne til **offentligt forbrug** relativt til BNP kommer hovedsageligt via **BNP-effekten** samt en svag **priseffekt**, som det ses i Figur 16. **Udgifter til indkomstoverførsler** falder som andel af BNP. Denne udvikling dækker over, at alle tre effekter trækker i samme retning, som det ses i Figur 17. **Antalseffekten** kommer af, at antallet af personer, der er berettigede til indkomstoverførsler falder, når udsattes erhvervsfrekvens øges.

Figur 16 – Ændringen i det offentlige forbrug i procent af BNP via de tre effekter

Kilde: Egne beregninger på DREAM

Figur 17 – Ændringen i indkomstoverførsler i procent af BNP via de tre effekter

Kilde: Egne beregninger på DREAM

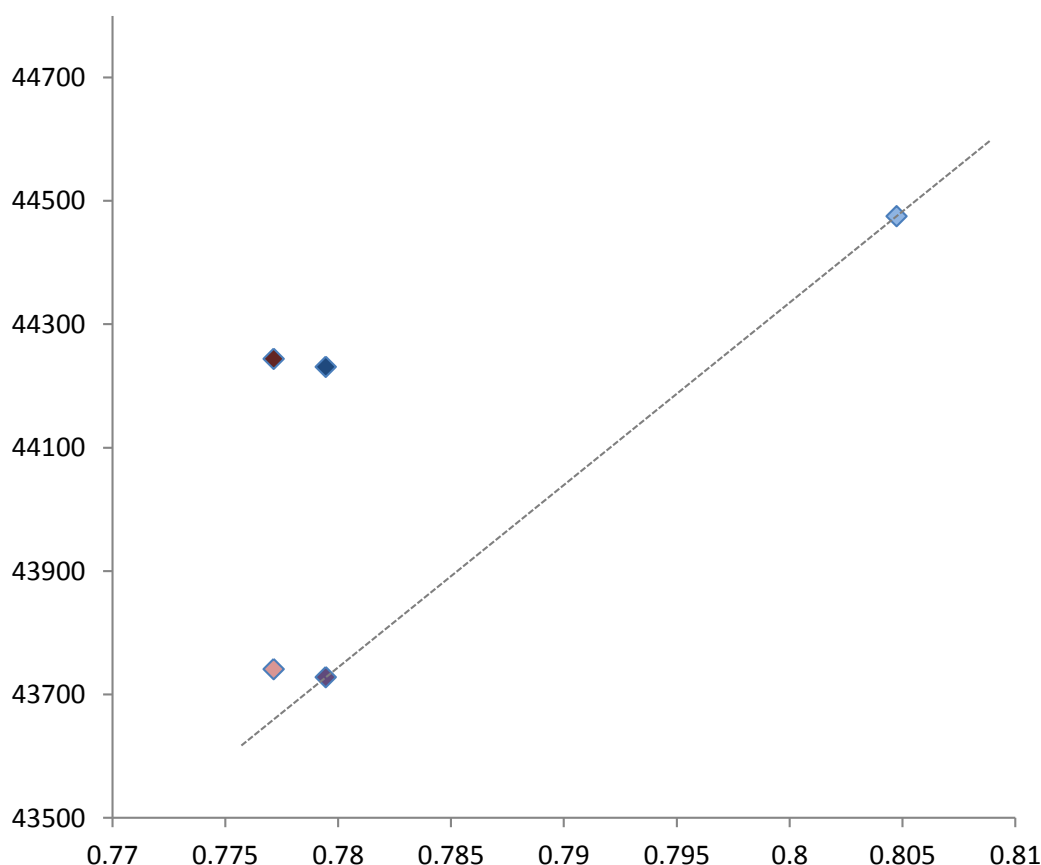
Teknisk bilag om udregning af nettobidrag for udsatte og ikke-udsatte

DREAMs generationsregnskab udregner nettobidrag for gennemsnitspersoner givet køn, alder (generationer) og oprindelse. Generationsregnskabet kan altså ikke direkte opdele en generation i udsatte og ikke-udsatte. Beregningen af nutidsværdi af nettobidrag for hhv. udsatte og ikke-udsatte sker derfor som en efterberegning af generationsregnskabets resultater. Konkret foretages disse beregninger på baggrund af grundforløbet og et af eksperimenterne, hvor udsattes erhvervsfrekvens øges. I eksperimentet løftes erhvervsfrekvensen for udsatte fra generation 1990 og frem. Dvs. der sker en direkte påvirkning på generation 1990, som løfter denne generations gennemsnitlige erhvervsfrekvens. Derimod sker der ingen ændring i generation 1989's erhvervsfrekvens, og denne generation vil blive brugt som en "kontrol-generation". Erhvervsfrekvensen løftes for udsatte fra de er 25 år og i alle år derefter. Derfor ser beregningerne kun på bidrag (positive og negative) som kommer fra og med generationernes 25. år.

Nettobidraget for en generation udregnes ud fra 12 indtægtsgrupper, hvoraf 9 er afhængige af erhvervsfrekvensen, og 14 udgiftsgrupper, hvoraf 7 er afhængige af erhvervsfrekvensen. Nedenfor beskrives, hvorledes sammenhængen mellem de enkelte indtægts- og udgiftsgrupper og erhvervsfrekvensen udregnes. I eksemplet der ses nedenfor, beskrives det hvorledes sammenhængen mellem indtægter fra personindkomst og erhvervsfrekvensen udregnes, men fremgangsmåden er den samme for alle indtægts- og udgiftsgrupper, der afhænger af erhvervsfrekvensen.

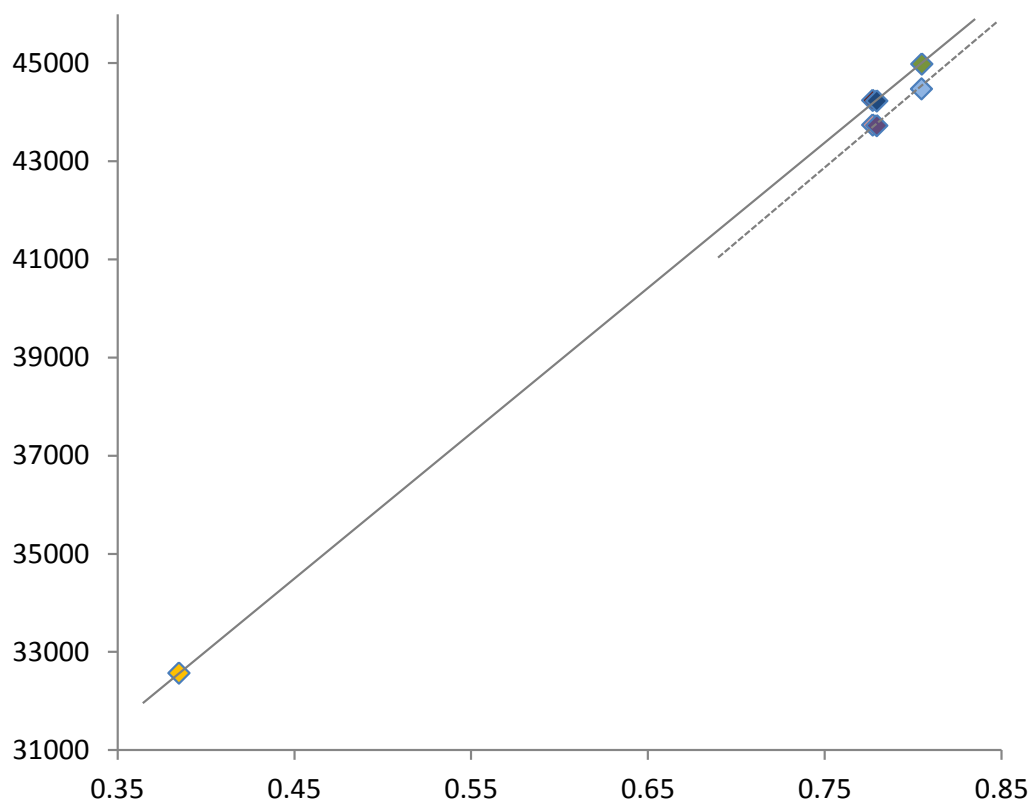
Nutidsværdien af bidrag fra personindkomst er på godt 44.000 kr. per personår for en gennemsnitsperson efter personen er fyldt 25 år. For udsatte er bidraget på omkring 32.500 per personår, hvorimod bidraget er på omkring 45.000 for ikke-udsatte i DREAMs grundforløb.

Figur 18 - Sammenhæng mellem bidrag og erhvervsfrekvens – del 1

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

I Figur 18 og Figur 19 ses en række sammenhænge mellem nutidsværdien af bidrag fra personindkomst per personår og erhvervsfrekvensen. I Figur 18 ses bidraget for generation 1989 i grundforløbet (mørkerød) og generation 1990 (mørkeblå). Disse er tæt på identiske. Bidraget for generation 1989 falder i alternativforløbet (lyserød) skønt erhvervsfrekvensen er uændret. Dette skyldes en løn- og priseffekt, da lønninger og priser falder i forhold til grundforløbet pga. den stigende erhvervsfrekvens for hele befolkningen. Den lille markering angiver det fiktive bidrag for generation 1990 i alternativforløbet, såfremt generation 1990 havde en uændret erhvervsfrekvens, men at de generelle løn- og priseffekter stadig havde været gældende. Det faktiske bidrag fra generation 1990 i alternativforløbet (lyseblå) er højere, skønt løn- og priseffekterne dæmper disse stigninger. Sammenhængen mellem erhvervsfrekvensen og bidraget udregnes som en lineær sammenhæng mellem generation 1990's faktiske bidrag i alternativforløbet og deres fiktive bidrag såfremt deres erhvervsfrekvens var uændret. Den lineære sammenhæng er markeret med en stribet streg i figuren til venstre.

Figur 19 - Sammenhæng mellem bidrag og erhvervsfrekvens – del 2

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Sammenhængen, som findes i Figur 18 bruges til at udregne bidragene for hhv. udsatte og ikke-udsatte i grundforløbet. Dette kan ses i Figur 19, som er den samme figur som Figur 18, blot set i et ændret niveau. Udregningerne tager udgangspunkt i bidraget for generation 1990 i grundforløbet (mørkeblå), samt erhvervsfrekvenserne for hhv. udsatte og ikke-udsatte. Derefter udregnes bidragene ved at anvende sammenhængen mellem bidrag og erhvervsfrekvens, som er beskrevet ovenfor. Udsattes bidrag (gul) ses nede i venstre hjørne, hvor ikke-udsattes bidrag (grøn) ses oppe til højre i figuren¹⁰.

¹⁰ Udregningerne er lavet på baggrund af eksperimentet, hvor udsattes erhvervsfrekvens løftes til ikke-udsattes erhvervsfrekvens. Udregningerne er også blevet udført for eksperimentet, hvor udsattes erhvervsfrekvens løftes til niveauet for personer med en kort uddannelse. Anvendes dette eksperiment, ændres vurderingerne af marginaleffekterne ved ændret erhvervsfrekvens kun ganske marginalt, og det vurderes derfor, at udregningerne er robuste ift., hvilke eksperimenter man anvender, til at udregne de marginale effekter.

De 9 indtægtsgupper og 7 udgiftsgupper, som er afhængige af erhvervsfrekvensen, udregnes som beskrevet ovenfor. Dernæst sker der en lille korrektion af beløbene, således, at bidragene fra udsatte samt bidragene fra ikke-udsatte samlet set giver bidragene fra hele generationen. Disse korrektioner er dog ganske små¹¹. For de 3 indtægtsgupper og 7 udgiftsgupper, som ikke er afhængige af erhvervsfrekvensen, er bidragene de samme for udsatte og ikke-udsatte, som de er for en gennemsnitsperson fra generationen. I Tabel 10 ses udregningerne af nutidsværdien af det samlede bidrag, og hvorledes bidragene fordeler sig på undergrupper.

¹¹ Den højeste korrektion er på 0,04 procent.

Tabel 10 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår fra 25års alderen og op for Generation 1990 – Grundforløbet

	Udsatte	Ikke-udsatte	Alle	Kort udd.
Erhvervsfrekvens	38.5%	80.5%	77.9%	70.7%
Antal personår	285 358	4 431 537	4 716 895	
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	-13 307	32 533	29 760	21 831
Indtægter	86 737	108 572	107 251	103 474
Udgifter	100 044	76 039	77 491	81 643
Personindkomst	32 569	44 982	44 231	42 084
<i>Kildeskatte ekskl. personindkomst</i>	-644	-644	-644	-644
Arbejdsmarkedsbidrag	5 757	10 892	10 581	9 693
Husholdningers vægtafgift	874	1 024	1 015	989
Andre personlige indkomstskatter	103	120	119	116
<i>Andre direkte skatter</i>	7 228	7 228	7 228	7 228
Punktafgifter via privatforbrug	4 142	4 840	4 798	4 677
Moms via privatforbrug	10 624	12 436	12 326	12 013
Registreringsafgifter via privatforbrug	685	801	794	774
Andre afgifter	16 423	17 686	17 610	17 392
Kirkeskat	630	863	849	809
<i>Andre indtægter</i>	8 344	8 344	8 344	8 344
<i>Individuelt offentligt forbrug</i>	26 260	26 260	26 260	26 260
<i>Kollektivt offentligt forbrug</i>	11 752	11 752	11 752	11 752
<i>Offentlige investeringer</i>	5 866	5 866	5 866	5 866
<i>Folkepension</i>	7 058	7 058	7 058	7 058
Førtidspension	14 716	4 210	4 846	6 663
Efterløn	329	196	204	227
Barselsdagpenge	4 758	1 101	1 322	1 955
Sygedagpenge	2 443	1 230	1 303	1 513
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arb.styrken	572	1 336	1 290	1 158
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparete	5 997	1 126	1 421	2 264
Aktiveringsydelse	5 390	1 000	1 266	2 025
<i>Andre overførselsindkomster</i>	5 629	5 629	5 629	5 629
<i>Subsidier</i>	3 323	3 323	3 323	3 323
<i>Andre udgifter</i>	5 951	5 951	5 951	5 951

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår, altså 1990. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.
Beløb i kursiv fordeles ikke i forhold til erhvervsfrekvens.

Kategorien "Kort udd." indeholder ikke-udsatte som har en kort uddannelse.

Tabel 11 angiver nutidsværdien af nettobidrag per personår fra 25 års alderen og op for generation 1990 og generation 2014. Som det ses er nutidsværdierne (opgjort i generationernes fødeår men i 2014-niveau) imellem generationerne på samme niveau. Ligeledes er nutidsværdien nettobidraget per personår fra fødslen og op til 25 års alderen for generation 2014 angivet. Dette kan ikke udregnes for generation 1990, da DREAM-modellen ikke har data fra 1990 til 2011. Som det ses er nutidsværdien for børne- og ungdomsårene

negativ. Dette skyldes hovedsageligt høje udgifter til offentligt forbrug (herunder børnepasning og uddannelse), samt at det positive bidrag er lavt pga., at børn ingen arbejdsmarkedsindkomst har. I den sidste kolonne ses nutidsværdien af nettobidraget for hele generation 2014, som er omkring - 3.000 kr. per personår.

Tabel 11 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår – Grundforløbet

	Generation 1990 fra 25 år	Generation 2014 fra 25 år	Generation 2014 under 25 år	Hele generation 2014
Antal personår	4 716 895	4 439 509	1 487 245	5 926 754
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	29 760	28 646	-97 647	-3 046
Indtægter	107 251	106 262	28 410	86 726
Udgifter	77 491	77 616	126 057	89 772
Personindkomst	44 231	43 901	5 980	34 385
Kildeskatte ekskl. personindkomst	-644	-1 173	15	-875
Arbejdsmarkedsbidrag	10 581	10 630	1 776	8 408
Husholdningers vægtafgift	1 015	1 009	196	805
Andre personlige indkomstskatter	119	117	23	93
Andre direkte skatter	7 228	7 526	3 875	6 610
Punktafgifter via privatforbrug	4 798	4 731	920	3 775
Moms via privatforbrug	12 326	12 130	2 365	9 680
Registreringsafgifter via privatforbrug	794	780	152	622
Andre afgifter	17 610	17 620	9 077	15 476
Kirkeskat	849	843	115	660
Andre indtægter	8 344	8 148	3 916	7 086
Individuelt offentligt forbrug	26 260	26 812	71 073	37 919
Kollektivt offentligt forbrug	11 752	11 950	21 073	14 239
Offentlige investeringer	5 866	6 053	10 340	7 129
Folkepension	7 058	6 218	-	4 658
Førtidspension	4 846	5 067	123	3 826
Efterløn	204	187	-	140
Barselsdagpenge	1 322	1 272	195	1 002
Sygedagpenge	1 303	1 303	176	1 020
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arb.styrken	1 290	1 290	140	1 001
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparate	1 421	1 373	880	1 249
Aktiveringsydelse	1 266	1 245	802	1 134
Andre overførselsindkomster	5 629	5 474	16 292	8 189
Subsidier	3 323	3 346	1 750	2 946
Andre udgifter	5 951	6 026	3 213	5 320

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationernes fødeår. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Tabel 12 viser udregningen af nutidsværdien af nettobidrag per personår fra 25 års alderen og op for generation 2014. Nettobidragene for de enkelte underkomponenter tager udgangspunkt i nettobidraget for en gennemsnitsperson for generation 2014. De 9 indtægtsgrupper og 7 udgiftsgrupper, som er afhængige af erhvervsfrekvensen korrigeres ved, at marginaleffekten fra tidligere anvendes.

Tabel 12 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår fra 25års alderen og op for Generation 2014 – Grundforløbet

	Udsatte	Ikke-udsatte	Alle	Kort udd.
Erhvervsfrekvens	38.6%	80.7%	77.9%	70.9%
Antal personår	297 308	4 142 201	4 439 509	
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	-14 214	31 722	28 646	20 939
Indtægter	85 849	107 727	106 262	102 591
Udgifter	100 063	76 005	77 616	81 652
Personindkomst	32 296	44 734	43 901	41 814
<i>Kildeskatter ekskl. personindkomst</i>	-1 173	-1 173	-1 173	-1 173
Arbejdsmarkedsbidrag	5 830	10 975	10 630	9 767
Husholdningers vægtafgift	869	1 019	1 009	984
Andre personlige indkomstskatter	101	118	117	114
<i>Andre direkte skatter</i>	7 526	7 526	7 526	7 526
Punktafgifter via privatforbrug	4 078	4 778	4 731	4 614
Moms via privatforbrug	10 437	12 252	12 130	11 825
Registreringsafgifter via privatforbrug	671	788	780	760
Andre afgifter	16 439	17 705	17 620	17 408
Kirkeskat	626	859	843	804
<i>Andre indtægter</i>	8 148	8 148	8 148	8 148
<i>Individuelt offentligt forbrug</i>	26 812	26 812	26 812	26 812
<i>Kollektivt offentligt forbrug</i>	11 950	11 950	11 950	11 950
<i>Offentlige investeringer</i>	6 053	6 053	6 053	6 053
<i>Folkepension</i>	6 218	6 218	6 218	6 218
Førtidspension	14 890	4 362	5 067	6 833
Efterløn	311	178	187	209
Barselsdagpenge	4 692	1 027	1 272	1 887
Sygedagpenge	2 437	1 222	1 303	1 507
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arb.styrken	575	1 341	1 290	1 162
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparate	5 928	1 046	1 373	2 192
Aktiveringsydelse	5 349	950	1 245	1 983
<i>Andre overførselsindkomster</i>	5 474	5 474	5 474	5 474
<i>Subsidier</i>	3 346	3 346	3 346	3 346
<i>Andre udgifter</i>	6 026	6 026	6 026	6 026

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår 2014. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Beløb i kursiv fordeles ikke i forhold til erhvervsfrekvens.

Tabel 13 angiver nutidsværdien af nettobidraget per personår for hele generation 2014. Det antages at nutidsværdien af nettobidraget fra fødslen og op til 25 års alderen er identisk for udsatte og ikke-udsatte. Fra 25 års alderen og op anvendes de nutidsværdier, der udregnes i Tabel 12. Antagelsen omkring identisk bidrag per personår i årene op til 25 års alderen bevirker, at forskellen mellem udsattes og ikke-udsattes nettobidrag højst sandsynligt undervurderes. Dette skyldes, at udsattes erhvervsfrekvens fra 17 års alderen og op til 25 års alderen er lavere end ikke-udsattes erhvervsfrekvens, og at udgifterne til offentligt forbrug forventes at være højere til udsatte.

Tabel 13 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår for Generation 2014 – Grundforløbet

	Udsatte	Ikke-udsatte	Alle	Kort udd.
Antal personår	396 907	5 529 847	5 926 754	
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	-35 151	-741	-3 046	-8 819
Indtægter	71 435	87 824	86 726	83 976
Udgifter	106 586	88 565	89 772	92 795
Personindkomst	25 692	35 009	34 385	32 822
Kildeskatter ekskl. personindkomst	-875	-875	-875	-875
Arbejdsmarkedsbidrag	4 813	8 666	8 408	7 762
Husholdningers vægtafgift	700	813	805	786
Andre personlige indkomstskatter	82	94	93	91
Andre direkte skatter	6 610	6 610	6 610	6 610
Punktafgifter via privatforbrug	3 286	3 810	3 775	3 687
Moms via privatforbrug	8 411	9 771	9 680	9 451
Registreringsafgifter via privatforbrug	541	628	622	608
Andre afgifter	14 592	15 540	15 476	15 317
Kirkeskat	497	672	660	631
Andre indtægter	7 086	7 086	7 086	7 086
Individuelt offentligt forbrug	37 919	37 919	37 919	37 919
Kollektivt offentligt forbrug	14 239	14 239	14 239	14 239
Offentlige investeringer	7 129	7 129	7 129	7 129
Folkepension	4 658	4 658	4 658	4 658
Førtidspension	11 184	3 298	3 826	5 150
Efterløn	233	133	140	157
Barseldagpenge	3 563	818	1 002	1 462
Sygedagpenge	1 870	959	1 020	1 173
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arb.styrken	466	1 040	1 001	905
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparate	4 662	1 004	1 249	1 863
Aktiveringsydelse	4 208	913	1 134	1 687
Andre overførselsindkomster	8 189	8 189	8 189	8 189
Subsidier	2 946	2 946	2 946	2 946
Andre udgifter	5 320	5 320	5 320	5 320

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår 2014. Alle beløb er i kr. 2014-niveau. Beløb i kursiv fordeles ikke i forhold til erhvervsfrekvens.

Tabel 14 angiver nutidsværdien af nettobidrag i alternativforløbet, hvor udsattes erhvervsfrekvens løftes til ikke-udsattes erhvervsfrekvens. Dermed bliver deres nettobidrag ens, og der skelnes dermed ikke mellem udsatte og ikke-udsatte i opgørelsen.

Tabel 14 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår – Alternativforløb 1

	Generation 1990 fra 25 år	Generation 2014 fra 25 år	Generation 2014 under 25 år	Hele generation 2014
Antal personår	4 716 895	4 439 509	1 487 245	5 926 754
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	32 414	31 198	-97 259	-1 037
Indtægter	107 885	106 576	28 356	86 948
Udgifter	75 471	75 378	125 615	87 984
Personindkomst	44 475	43 925	5 910	34 386
Kildeskatter ekskl. personindkomst	-701	-1 297	-2	-972
Arbejdsmarkedsbidrag	10 775	10 782	1 756	8 517
Husholdningers vægtafgift	1 016	1 006	195	802
Andre personlige indkomstskatter	119	117	23	93
Andre direkte skatter	7 305	7 650	3 906	6 710
Punktafgifter via privatforbrug	4 806	4 720	914	3 765
Moms via privatforbrug	12 342	12 096	2 347	9 650
Registreringsafgifter via privatforbrug	795	777	151	620
Andre afgifter	17 769	17 831	9 130	15 648
Kirkeskat	853	843	114	660
Andre indtægter	8 331	8 126	3 912	7 069
Individuelt offentligt forbrug	25 991	26 458	70 787	37 582
Kollektivt offentligt forbrug	11 650	11 793	20 984	14 099
Offentlige investeringer	5 850	6 025	10 329	7 105
Folkepension	6 916	6 098	-	4 568
Førtidspension	4 134	4 242	122	3 208
Efterløn	191	174	-	130
Barselsdagpenge	1 102	1 022	194	814
Sygedagpenge	1 192	1 167	171	917
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arbejdsstyrken	1 323	1 314	138	1 019
Kontanthjælp til ikke- arbejdsmarkedsparate	1 115	1 032	871	992
Aktiveringsydelse	991	937	794	901
Andre overførselsindkomster	5 590	5 408	16 215	8 120
Subsidier	3 363	3 409	1 768	2 997
Andre udgifter	6 063	6 299	3 242	5 532

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Tabel 15 og Tabel 16 angiver nutidsværdien af nettobidrag i alternativforløbet, hvor udsattes erhvervsfrekvens løftes til erhvervsfrekvensen for ikke-udsatte med en kort uddannelse.

Tabel 15 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår for Generation 1990 – Alternativforløb 2

	Udsatte fra 25 år	Ikke udsatte fra 25 år
Erhvervsfrekvens	70.7%	80.5%
Antal personår	285 358	4 431 537
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	21 758	32 458
Indtægter	102 931	108 028
Udgifter	81 172	75 570
Personindkomst	41 683	44 581
<i>Kildeskatter ekskl. personindkomst</i>	-687	-687
Arbejdsmarkedsbidrag	9 603	10 802
Husholdningers vægtafgift	983	1 018
Andre personlige indkomstskatter	115	119
<i>Andre direkte skatter</i>	7 288	7 288
Punktafgifter via privatforbrug	4 650	4 813
Moms via privatforbrug	11 938	12 361
Registreringsafgifter via privatforbrug	768	796
Andre afgifter	17 455	17 750
Kirkeskat	801	855
<i>Andre indtægter</i>	8 333	8 333
<i>Individuelt offentligt forbrug</i>	26 050	26 050
<i>Kollektivt offentligt forbrug</i>	11 672	11 672
<i>Offentlige investeringer</i>	5 853	5 853
<i>Folkepension</i>	6 947	6 947
Førtidspension	6 607	4 155
Efterløn	223	192
Barselsdagpenge	1 945	1 091
Sygedagpenge	1 482	1 199
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arbejdsstyrken	1 147	1 326
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparate	2 246	1 109
Aktiveringsydelse	2 008	984
<i>Andre overførselsindkomster</i>	5 598	5 598
<i>Subsidier</i>	3 354	3 354
<i>Andre udgifter</i>	6 040	6 040

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår 1990. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Beløb i kursiv fordeles ikke i forhold til erhvervsfrekvens.

Tabel 16 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår for Generation 2014 – Alternativforløb 2

	Udsatte fra 25 år	Ikke udsatte fra 25 år	Udsatte inkl. børn	Ikke udsatte inkl. børn
Erhvervsfrekvens	70.8%	80.7%		
Antal personår	297 308	4 142 201	396 907	5 529 847
Nutidsværdi af nettobidrag per personår	20 566	31 347	-9 017	-941
Indtægter	101 704	106 840	83 301	87 148
Udgifter	81 137	75 493	92 317	88 089
Personindkomst	41 190	44 110	32 340	34 528
<i>Kildeskatte ekskl. personindkomst</i>	<i>-1 266</i>	<i>-1 266</i>	<i>-948</i>	<i>-948</i>
Arbejdsmarkedsbidrag	9 620	10 828	7 648	8 552
Husholdningers vægtafgift	974	1 009	779	805
Andre personlige indkomstskatter	113	117	91	94
<i>Andre direkte skatter</i>	<i>7 621</i>	<i>7 621</i>	<i>6 687</i>	<i>6 687</i>
Punktafgifter via privatforbrug	4 569	4 733	3 652	3 775
Moms via privatforbrug	11 704	12 131	9 357	9 676
Registreringsafgifter via privatforbrug	752	780	602	622
Andre afgifter	17 504	17 801	15 400	15 622
Kirkeskat	792	847	622	663
<i>Andre indtægter</i>	<i>8 130</i>	<i>8 130</i>	<i>7 072</i>	<i>7 072</i>
<i>Individuelt offentligt forbrug</i>	<i>26 538</i>	<i>26 538</i>	<i>37 654</i>	<i>37 654</i>
<i>Kollektivt offentligt forbrug</i>	<i>11 828</i>	<i>11 828</i>	<i>14 130</i>	<i>14 130</i>
<i>Offentlige investeringer</i>	<i>6 031</i>	<i>6 031</i>	<i>7 110</i>	<i>7 110</i>
<i>Folkepension</i>	<i>6 125</i>	<i>6 125</i>	<i>4 588</i>	<i>4 588</i>
Førtidspension	6 744	4 274	5 082	3 232
Efterløn	206	175	154	131
Barselsdagpenge	1 871	1 011	1 450	806
Sygedagpenge	1 463	1 178	1 139	925
Dagpenge og kontanthjælp til ledige i arbejdsstyrken	1 140	1 320	889	1 023
Kontanthjælp til ikke-arbejdsmarkedsparete	2 172	1 026	1 845	988
Aktiveringsydelse	1 963	931	1 670	897
<i>Andre overførselsindkomster</i>	<i>5 422</i>	<i>5 422</i>	<i>8 134</i>	<i>8 134</i>
<i>Subsidier</i>	<i>3 394</i>	<i>3 394</i>	<i>2 985</i>	<i>2 985</i>
<i>Andre udgifter</i>	<i>6 240</i>	<i>6 240</i>	<i>5 486</i>	<i>5 486</i>

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdierne opgøres i generationens fødeår 2014. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Beløb i kursiv fordeles ikke i forhold til erhvervsfrekvens.

Tabel 17 opsummerer nutidsværdien af nettobidraget per personår fra 25 års alderen og op for generation 1990 i grundforløbet og de to alternativforløb. Under alternativforløbene opgøres det, hvorfra ændringen fra grundforløbet til alternativforløbet kommer fra. Den direkte effekt rammer kun de udsatte, da det kun er dem, der oplever en ændret erhvervsfrekvens i alternativforløbene. Den indirekte effekt kommer via løn- og priseffekter, der rammer alle på lige fod. De indirekte effekter er dog ganske små i forhold til de væsentlige direkte effekter, der rammer de udsatte. Dette skyldes, at løn- og priseffekterne påvirker både indtægter og udgifter i en negativ retning. Dermed går de indirekte effekter stort set ud med hinanden når nettobidraget opgøres. De direkte effekter trækker derimod indtægterne op og udgifterne ned, og dermed påvirkes nettobidraget positivt af de direkte effekter.

Tabel 17 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår fra 25 års alderen og op for Generation 1990

	Udsatte	Ikke-udsatte
Grundforløb	-13 307	32 533
Alternativforløb 1 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte)	32 411	32 411
- Direkte effekt	45 840	
- Indirekte effekt	-122	-122
Alternativforløb 2 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte med en kort uddannelse)	21 755	32 456
- Direkte effekt	35 138	
- Indirekte effekt	-77	-77

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdien er opgjort i 1990. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Tidligere er det beskrevet, at den opgjorte forskel mellem udsatte og ikke-udsatte vurderes til at være lavere end den rigtige, da der ikke tages højde for forskelle i nettobidraget i aldrene under 25 år i udregningerne. Marginaleffekten af ændret erhvervsfrekvens for udsatte vurderes derimod ikke at være undervurderet på samme vis, da erhvervsfrekvensen netop først hæves for udsatte fra de er 25 år.

Tabel 18 angiver nutidsværdien af nettobidraget per personår fra 25 års alderen og op for generation 2014 i grundforløbet og de to alternativforløb. Værdierne i Tabel 18 minder meget om værdierne i direkte effekter.

Tabel 17, hvilket skyldes, at erhvervsfrekvensen for udsatte øges på samme måde i de to generationer. Det ses dog, at den indirekte effekt er større i Tabel 18. Dette skyldes, at generation 2014 påvirkes af, at erhvervsfrekvenserne i de omkringliggende generationer også øges, hvorved den samlede indirekte effekt bliver større.

Tabel 18 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår fra 25 års alderen og op for Generation 2014

	Udsatte	Ikke-udsatte
Grundforløb	-14 214	31 722
Alternativforløb 1 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte)	31 196	31 196
- Direkte effekt	45 936	
- Indirekte effekt	-527	-527
Alternativforløb 2 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte med en kort uddannelse)	20 622	31 342
- Direkte effekt	35 216	
- Indirekte effekt	-380	-380

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdien er opgjort i 2014. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.

Tabel 19 angiver nutidsværdien af nettobidraget per personår for hele generation 2014, opdelt i udsatte og ikke-udsatte, i grundforløbet og de to alternativforløb. Som det ses falder den direkte effekt per personår i forhold til i Tabel 18. Dette skyldes, at den samlede direkte effekt (der er uændret) deles ud på flere personår.

Tabel 19 - Nutidsværdi af nettobidrag per personår for Generation 2014

	Udsatte	Ikke-udsatte
Grundforløb	-35 151	-741
Alternativforløb 1 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte)	-1 039	-1 039
- Direkte effekt	34 409	
- Indirekte effekt	-298	-298
Alternativforløb 2 (erhvervsfrekvens som ikke-udsatte med en kort uddannelse)	-8 976	-946
- Direkte effekt	26 379	
- Indirekte effekt	-205	-205

Kilde: Egne beregninger på baggrund af DREAMs generationsregnskab.

Anm.: Nutidsværdien er opgjort i 2014. Alle beløb er i kr. 2014-niveau.